

14 januari 2011

Obesitas en arbeidsrecht

DIK ZIJN WORDT ZWAAR JURIDISCH

- » Advocaten moeten staan! » Honderd procent controle, nul procent grondslag
- » Comparitie te veel gebruikt om schikkingen af te dwingen

Op weg naar de top?

Nu ben jij aan de beurt!

Holland Van Gijzen is op zoek naar:

Den Haag

- ▶ Advocaat-medewerker Ondernemingsrecht
- ▶ Advocaat-medewerker Arbeidsrecht

Utrecht

- ▶ Advocaat-medewerkers IE / ICT
- ▶ Advocaat-medewerkers Vastgoed en Overheid

Eindhoven

- ▶ Advocaat-medewerker Ondernemingsrecht

Rotterdam

- ▶ Advocaat-medewerker Civiel Vastgoed / Procesrecht

Kijk voor meer informatie op

www.werkenbijhvg.nl

Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP heeft een strategische alliantie met Ernst & Young Belastingadviseurs LLP.

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSSEN

Arbeidsrecht

12

Overgewicht wordt juridische kwestie

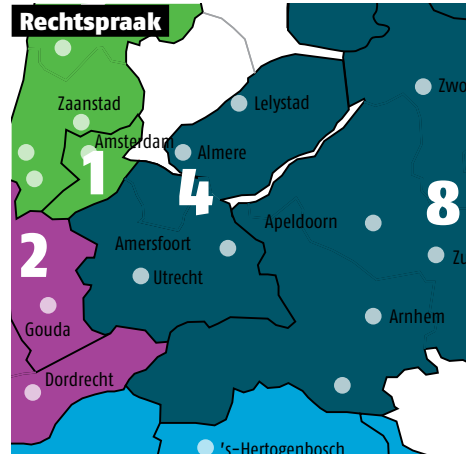
Obesitas is een snel groeiend probleem dat ook juridische trekken gaat vertonen. Stefan Sagel doet pionierswerk voor de arbeidsrechtpraktijk.

Strafrecht

26

Honderd procent controle, nul procent grondslag

Na een recent arrest kunnen passagiers uit Suriname en onze Cariben op Schiphol niet meer lukraak worden bevrraagd.

Rechtspraak

20

Nieuwe kaart voor gerechten én Ordes

Als met het aantal arrondissementen ook het aantal plaatselijke Ordes wordt teruggebracht, helpt daaraan geen advies uit eigen gelederen.

Actualiteiten

2	Pilot particulier forensisch onderzoek	6	'Rechterlijke toets huisverbod niet nodig'
2	EU-Hof: buitenlandse advocaat testen mag en moet	7	'Verdediging van Wilders was geneuzel in de marge'
3	Producties: op tijd en toch te laat	8	Agenda
3	Deken: Compliment voor anonieme advocaat	9	Amerikaanse balie in verzet tegen overheidsbemoedigen
5	Kaaks over de vuile was van Korvinus	11	Twee Colombiaanse advocaten bedreigd
4	Criterium voor selectie aan poort HR	11	Praktijkuitoefening in dienstbetrekking
6	Raffi van den Berg Algemeen secretaris	11	Naschrift Kroniek Aansprakelijkheidsrecht

Procederen

- 24 Advocaten moeten staan!

Recensie

- 29 Wat maakt een verdediging tot een politieke verdediging?

Kantoorartikelen

- 30 Orde handboek
31 Gold Card

Even oprissen

- 33 Wat is bewijslast bij aangetekende post?

Rechter schrijft terug

- 33 Scherpsteller en scherpstlijper

Moordkuil

- 39 Comparitie te veel gebruikt om schikkingen af te dwingen

Transfers

- 41 Broers
41 Naar het Oosten
41 Werd geleefd

Tuchtrecht

- 43 Financiële verhouding met cliënt
44 Klacht van OM

Opgefrist

Met de opgefriste vormgeving en een nieuw logo, door vormgever Dmitry de Bruin, hopen redactie, uitgever en Orde dat het Advocatenblad voor de lezer eenduidiger en helderder is ingericht.

Omslagfoto:
Sabine Joosten / HH

Colofon

91e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrecht

Redactie
mr. L. Bakers
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen
mr. P.H.E. Voûte

Eindredactie
Linus Hesselink

Redactionele bijdragen
Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl. Informatie:
Linus Hesselink,
070-335 35 74, 070-378 98 36
Het schrijven van redactionele bijdragen, max. 2000 woorden, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers
Lucinda Jones (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU Legal & Tax)

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Journalistische redactie
Linus Hesselink, Hedy Jak, Mark Maathuis en freelance: Trudeke Sillevis Smitt
In de Actualiteiten deze keer ook korte berichten van Lex van Almelo.

Vormgeving
Dimdim, Den Haag

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann
Carijnn Urlings

Druk
Senefelder Misset, Doetinchem

Digitaal archief
Advocatenblad sinds 1996
www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Ballienetcertificaat

Advertenties
www.bereiddejurist.nl
Daniël Stoltz, accountmanager
d.stoltz@sdu.nl,
Tel. 070-378 05 62
Inzendtermijn:
afl. 2: 21 januari 2011
afl. 3: 11 februari 2011

Abonnementen
Adreswijzigingen van advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen
€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40).
Studenten 50% korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw).
Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers Klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.
ISSN 0165-1331

HO
PRINT

Nederlandse
Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

Pilot particulier forensisch onderzoek

Het ministerie van Veiligheid en Justitie is een onderzoek gestart naar de rol die de markt kan spelen bij de toenemende vraag naar forensisch onderzoek. Hiervoor is tot eind 2011 3,5 miljoen euro gereserveerd en inmiddels zijn zeventig aanvragen behandeld. Een beroep op de markt is mogelijk als het onderzoek vraagt om extra snelheid, expertise waarover het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) niet beschikt, contra-expertise of wanneer het NFI onvoldoende capaciteit heeft om het onderzoek te doen. Geertjan van Oosten, secretaris van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten, vindt de proef een goed idee. 'Het is in het belang van onze cliënten als ook advocaten een beroep kunnen doen op marktpartijen. Als we ervoor moeten betalen, kan dat voor cliënten een hobbel te veel zijn.'

Foto: Kijk Smets/HH

EU-Hof: buitenlandse advocaat testen mag en moet

Een jurist die in het buitenland een aanvullende cursus van meer dan drie jaar heeft gevolgd en daar als advocaat is ingeschreven, mag de toegang tot het beroep in het thuisland niet zonder meer worden geweigerd. Deze moet in ieder geval een geschiktheidstest kunnen afleggen. Dat heeft het Europese Hof van Justitie op 22 december 2010 bepaald. De Oostenrijker Koller studeert in 2002 als jurist af aan de universiteit van Graz. Hij vertrekt naar Spanje en volgt daar een aanvullende juridische cursus van meer dan drie jaar. In 2005 wordt hij ingeschreven als 'abogado'. Drie weken later doet Koller een aanvraag om te worden ingeschreven bij de Oostenrijkse balie. De balie weigert hem te laten deelnemen aan de geschiktheidstest omdat hij geen drie jaar praktijkervaring heeft. De vrees bestaat dat hij de harde Oostenrijkse praktijks via Spanje probeert

te omzeilen. De bestuursrechter is het daarmee eens. Koller beroept zich bij het Hof van Justitie met succes op de Diploma-richtlijn. Zijn kwalificaties – Oostenrijkse bul, drie-jarige Spaanse cursus en inschrijving bij de Spaanse balie

– vormen een diploma dat moet worden erkend. Een lidstaat mag onderzoeken of de buitenlandse advocaat voldoende weet van het nationale recht. Maar dat onderzoek weigeren gaat in dit geval te ver.

Het Citaat

‘Het recht op veiligheid schept een permanente noodtoestand’

Kop van artikel van Beatrice de Graaf en Willem Schinkel over het proces van algemene 'securitisering' in het rechtssysteem, *NRC Handelsblad*, 31-12-2010

Producties: op tijd en toch te laat

Het Landelijk procesreglement geeft aanwijzingen voor het tijdig indienen van processtukken. Onder bijzondere omstandigheden kan een rapport dat volgens het reglement tijdig is ingediend, toch te laat zijn overgelegd. Dat zei de Hoge Raad op 3 december jongstleden in een geschil over een loonvordering. Twee werknemers brachten, zeventien dagen voor het pleidooi in hoger beroep, een rapport in dat de Arbeidsinspectie over de onderneming van hun werkgever had gemaakt. Volgens het Landelijk procesreglement moeten nadere stukken uiterlijk vier dagen voor de pleitzitting worden ingebracht. Het Gerechtshof 's-Gravenhage vond de timing desondanks in strijd met de goede procesorde. De Hoge Raad was met het hof eens dat het volgen van de aanwijzingen in de procesreglementen niet garandeert dat is voldaan aan het beginsel van hoor en wederhoor.

De Hoge Raad voegde daar aan toe dat de rechter die dergelijke stukken buiten beschouwing wil laten dat moet motiveren op grond van de bijzondere omstandigheden van het geval. De rechter moet daarbij kijken naar de aard en de omvang van de stukken, de vraag of deze eerder in de procedure hadden kunnen worden overgelegd en of er aanleiding is voor een maatregel om een goed voorbereide reactie van de wederpartij alsnog mogelijk te maken. In die motivering was het hof in dit geval tekortgeschoten: het had niet duidelijk gemaakt waarom een rapport van slechts zeven bladzijden, dat de kern van de zaak betrof, zonder meer terzijde was geschoven.

Van de deken

Zwijgen kan goud zijn

Jan Loorbach

Onlangs verscheen in *Trouw* een artikel onder de meteen al verwijtend getoonzette kop 'Advocaat Robert M. houdt zijn mond'. In het artikel wordt met een ondertoon van verongelijkheid vastgesteld dat in de berichtgeving over de zedenzaak rond Robert M. de stem van diens advocaat ontbreekt. Dat ontbreken laat zich moeilijk verklaren, aldus *Trouw* en leidt ertoe dat 'M. al bij voorbaat op flinke achterstand staat'. Met deze redactionele reprimande veroordeelt *Trouw* de advocaat zonder vorm van proces, al weet de krant – dat blijkt uit het stuk – dat de verdachte in alle beperkingen zit. Geen krant die daar kritisch over is, vrees ik; daarom ik maar.

Het klinkt alsof 'Wij, de media', er recht op hebben dat de advocaat van een nieuwswaardige verdachte onmiddellijk vrolijk en ongeremd meekwebbelt in alle nieuwsrubrieken, het liefst wanneer het lijkt nog warm is. En dat natuurlijk uit naam van het nieuwsgerechtigde publiek. *Access to justice* krijgt zo een geheel nieuwe categorie 'beschermelingen'.

De werkelijkheid is dat de advocaat er voor de cliënt is, en dat de advocaat er pas voor de media is wanneer de media het belang van de cliënt kunnen dienen of tenminste niet schaden.

Het is zorgelijk dat media zich over een zuinige en ontijdige 'bediening' door de advocaat zo zeer tekortgedaan voelen dat ze gaan roepen dat die zuivere keuze van die advocaat om te zwijgen zijn cliënt 'op achterstand' zet. Dat is ondoordacht en ongegrond en daarom evident uit een soort primitieve en daarom verontrus-

tende kwaaiigheid. Wij, de media, zullen die advocaat wel mores leren! Het is het toontje van de junk die je ditmaal maar eens niet zijn eurootje geeft. En die vergelijking klopt niet toevallig: media worden in hun jacht om te scoren gedreven door afhankelijkheid van informatie en zonder tijdige dosis ontstaan onthoudingsverschijnselen. Wat weloverwogen en verantwoord handelen is en gerespecteerd zou moeten worden, daarop raken ze het zicht kwijt en ze gaan aan gezond verstand, fatsoen en de schaamte voorbij op jacht naar een shotje nieuws.

Inmiddels heeft de zwijgzame advocaat van Robert M. de zaak overgedragen aan de in de omgang met de media gepokte en gemazelde gebroeders Anker. Hun vertrouwen ik het graag toe dat zij oordeelkundig en in het belang van de cliënt met de media zullen communiceren. Ik complimenteer de anonieme advocaat die Robert M. in de eerste fase heeft bijgestaan met zijn standvastige discretie! En roep u allen op daar – indien nog nodig – lering uit te trekken.

PS

Net nog met Wim Anker gebeld. Zijn kantoor praat in principe niet over lopende zaken met de pers zolang er geen openbare zitting is geweest. Maar de informatiësunami van het OM en de gemeente Amsterdam vragen in het belang van de cliënt ditmaal wel om een heel eigen afweging. Hij stelt daarbij terecht dat dit een vraagstuk is dat het belang van deze enkele zaak overstijgt. We gaan daar als Orde naar kijken.

Over het criterium voor de selectie van zaken is nogal wat overlegd

Selectie aan poort Hoge Raad stap dichterbij

Mark Maathuis
redacteur

Het op 15 december ingediende wetsvoorstel tot wijziging van de Advocatenwet, de Wet op de rechterlijke organisatie en enige andere wetten ter versterking van de cassatierechtspraak moet de werkdruk voor de Hoge Raad verminderen. Het zal ook het einde zijn van het systeem dat uitsluitend civiele advocaten in het arrondissement Den Haag bij de HR kunnen optreden. De zogeheten 'selectie aan de poort' – waardoor de HR beroepen bij aanvang van de procedure niet-ontvankelijk kan verklaren omdat de ingediende middelen geen nadere beoordeling in cassatie rechtvaardigen – kwam niet zomaar tot stand.

De Memorie van Toelichting is helder. 'Een adequate uitvoering van de taken van de HR staat onder druk. In enkele decennia is de werklust meer dan verdubbeld voor de civiele sector en de belastingsector en verviervoudigd voor de strafsector. Reden voor de toename is onder andere een toenemend aantal kansloze of voor cassatie ongeschikte zaken.'

Aan het begin: 'Klaarblijkelijk onvoldoende belang'

Om deze werklust het hoofd te kunnen bieden noemde een eerdere versie van het wetsvoorstel twee categorieën van klachten die kunnen leiden tot niet-ontvankelijkheid, te weten klachten die klaarblijkelijk niet tot cassatie kunnen leiden en klachten die van te gering belang zijn. Over de wenselijkheid van de eerste categorie, die van de kansloze cassaties, is iedereen het eens; de laatste categorie heeft echter tot veel discussie en ook verzet aanleiding gegeven, aldus Marc Ynzonides, advocaat bij De Brauw en plaatsvervangend voorzitter van de Adviescommissie

Burgerlijk procesrecht die het Ministerie hierover heeft geadviseerd. Doel van de tweede categorie was zaken te weren waarin na verwijzing toch geen andere beslissing zou kunnen volgen. 'Maar de terminologie bleek de angel in de discussie te worden. Want wat nu nog voldoende belang is, is dat over een jaar misschien niet meer. Zo ontstond de vrees dat de HR teveel vrijheid zou krijgen om zaken als niet-ontvankelijk af te doen. Dat zou het vertrouwen in de rechtspraak kunnen schaden.'

Er moest dus een oplossing komen die de werkdruk van de HR zou verminderen zonder een aanslag te doen op de rechtszekerheid. Die werd in artikel II van het wetsvoorstel, dat een nieuw artikel 80a Wet RO voorstelt, aldus geformuleerd: 'de HR kan (...) het beroep in cassatie niet-ontvankelijk verklaren wanneer de aangevoerde klachten geen behandeling in cassatie rechtvaardigen, omdat de partij die het cassatieberoep instelt klaarblijkelijk onvoldoende belang heeft bij het cassatieberoep'. Ynzonides: 'Met deze aanpassing

lijkt eenieder zich te kunnen verenigen, de HR ziet voldoende ruimte om zaken op deze grond te weren en voor civiele advocaten geldt dat er weinig verandert.. Beroepen kunnen ook nu al stranden bij gebrek aan belang; verschil is alleen dat dit nu niet alleen aan het eind, maar ook aan het begin van de procedure kan gebeuren.'

Hooggespannen verwachtingen

De verwachtingen over de effecten van de wijziging zijn hooggespannen. Zo bleek uit onderzoek van de HR en het Parket in 2009 dat tenminste een kwart tot een derde van de huidige instroom van zaken zich leent voor toepassing van het voorgestelde artikel. Ook Ynzonides spreekt van winst in dit opzicht. Daarnaast verwacht hij ook een afname van het aantal voor de HR gebrachte kansloze zaken. Wat hij wel enigszins betreurt is dat het überhaupt tot deze wetswijziging heeft moeten komen. 'Bepaalde advocaten zouden veel van hun zaken gewoon niet aan de HR moeten voorleggen. Het zelfreïnigend karakter van de advocatuur schiet hier ernstig tekort.'

Seelenfeindlich

‘Mijn verhaal wil deuren ontsluiten naar de geheime contreien van een advocaat, zijn persoonlijke raadkamer.’ Aldus Murk Muller, Nederlandse advocaat te Berlijn en Rotterdam, in het boekje over het hobbelige traject dat hij aflegde naar ‘met plezier advocaat zijn’.

Op zijn twaalfde zag hij in de kleedkamer van de roeivereniging de advocatenacht binnenkomen – en besloot geen advocaat te worden. Maar ja, waarom eigenlijk niet? Wat was er nou erg aan het feit ‘dat drie van de acht advocaten Jan bleken te heten’, vraagt de lezer zich met Muller af. ‘Was het de manier van praten? Was het de onderlinge sfeer?’ Het antwoord blijft uit.

Rechten bleek geen gekke studie te zijn, maar advocaat worden? Geen denken aan. De vluchtroute liep via Houston, Londen, de dienstplicht en het leren van Russisch, maar uiteindelijk raakte Muller toch beëdigd, in 1987. De twee partners die hem voor het eerst beoordeelden zagen het beter dan Muller zelf: ‘Waarom heb jij zoveel plezier in je werk?’

Zoals veel advocaten ordent ook Muller zijn leven langs zaken, gewonnen zaken. Sommigen schrijven een autobiografie omdat ze zich uniek achten en anderen daarentegen omdat ze op herkenning rekenen, aldus Andre Gide. Muller twijfelt zo te zien tussen deze twee houdingen, maar hij slaat in ieder geval de mislukkingen en teleurstellingen niet over. Hij denkt aan heel de mensch, en aan waar het vak die mens toe kan brengen: ‘achterdocht, altijd maar rechtvaardigen, verdedigen, bij de pinken zijn, gelijk krijgen’. Veel indruk maakte een Duitse advocaat die hem meedeelde dat het beroep niet goed was voor de mens achter de advocaat, voor zijn ziel: ‘Unser Beruf ist seelenfeindlich’. (LH)

- Murk Muller publiceerde het verzorgde boekje (80 p.) in eigen beheer, met tekeningen van Coen Hamelink. Bestellen: www.mmrecht.com/plezier.

Column

Vuile was van Korvinus

Matthijs Kaaks

W e hadden al even niet van Cees Korvinus gehoord. Sinds de opmerkelijke overstap van strafpleiter naar VARA-voorzitter, miste ik zijn doorgedeedere commentaar in schokkende strafzaken op tv. Zijn cliënt op de achtergrond dikwijls afgebeeld met zwarte balk. Hij kon dat goed. Glas-hard kon hij met een betrokken gezicht verklaren dat zijn cliënt geen drugsbaron genoemd mocht worden. Hij was immers niet – nog niet – veroordeeld!

Die gave, die ook wel charisma wordt genoemd, is voor een strafadvocaat een belangrijke kwaliteit. Hij maakt klein wat is opgeblazen. Weet bloedige ernst soms om te buigen naar alledaagse onschuld. Strafpleiters schreeuwen niet moord en brand. Integendeel, ze horen precies het tegenovergestelde te doen. Het was jammer dat Korvinus het vak verliet in 2009.

Deze week dook hij opeens weer op in de rechtbank. Dit maal als ex-advocaat in conflict met zijn oude maatschap. Briesend stond hij voor de kortgedingrechter. Hij beschuldigde al zijn oude compagnons van fraude en malversaties. We zagen het spiegelbeeld van wat we van hem gewend waren. De doorgewinterde Korvinus, inmiddels eenenzestig jaar, was opeens zijn onverstoortheid verloren. Zijn groteske beschuldigingen werden breed uitgemeten in de pers. Op de foto had zijn gezicht verbeterd trekken. Waar was de flegmatieke Cees gebleven?

In *De Telegraaf* intrigeerde mij vooral het volgende zinnetje: ‘Tijdens de zitting bleek tevens dat Korvinus onlangs heeft voorkomen dat een zware drugscrimineel een aanslag op het advocatenkantoor zou plegen. Het kantoor had beslag laten leggen bij de man wegens wanbetaling. Volgens de advocaat van Korvinus was het dankzij diens tussenkomst dat het kantoor niet in brand werd gestoken.’

Dit roept nogal wat vragen op. Het lijkt een indirect dreigement. Trekt de VARA-voorzitter hier en daar nog aan wat touwtjes? Betrof het een oud-client? Hoe wist Korvinus hier van?

Uit het wonderlijke optreden van Korvinus kunnen we in ieder geval twee lessen trekken.

Advocaten die ruzie krijgen met hun compagnons, en dat zijn er jaarlijks heel wat, kunnen de vuile was beter niet buiten hangen. Het zijn tenslotte de kleren die zij zelf ook hebben gedragen. Het zijn de lakens waar zij zelf tussen hebben gelegen. Onderschat ook nooit het pijnlijke terugslageffect.

Wie enige bekendheid geniet en in 2011 overweegt de advocatuur uit te stappen: doe het groots. Kies een mooie zaak uit voor een zinderende zwanenzang. Een daverend slotpleidooi. Met een jubelend mediarondje erna. Maar laat je vervolgens ook niet meer zien.

You never make a second last impression.

‘Rechterlijke toets huisverbod niet nodig’

De rechtsbescherming bij een tijdelijk huisverbod hoeft niet per se via de rechter te gaan, vindt de minister. En gebrekkige bestuursrechtelijke kennis van strafrechtadvocaten kan in deze zaken nadelig uitpakken voor de cliënt.

Tatiana Scheltema
journalist

In situaties waarin huiselijk geweld dreigt te escaleren, kan de agressor sinds 1 januari 2009 voor een periode van tien dagen de toegang tot zijn huis worden ontzegd. Tijdens deze detente kunnen de echtelieden tot rust komen en wordt een hulpverleningstraject opgezet. De maatregel wordt opgelegd door de burgemeester, en kan met ten hoogste vier weken worden verlengd.

Omdat de burgemeester met het opleggen van het huisverbod achter de voordeur treedt, achtte de Eerste Kamer het destijds wenselijk om oplegging van de maatregel, en al zeker de verlenging ervan, te laten toetsen door de rechter, omdat inbreuk wordt gemaakt op de grondrechten van de uithuisgeplaatste.

Maar een rechterlijk oordeel komt de rechtsbescherming van de uithuisgeplaatste niet per se ten goede. Dat kan ook

door de zorgvuldigheid van de procedure voorafgaand aan het traject aan te passen, met name op het punt van voorlichting aan, en horen van de uithuisgeplaatste, schrijven onderzoekers van het aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) gelieerde onderzoeksbureau Pro Facto, in opdracht van de minister, in het rapport *Rechtsbescherming van uithuisgeplaatsten* (juli 2010). Dat geldt met name wanneer tot verlenging van de maatregel wordt besloten. In de praktijk wordt de beslissing om een huisverbod op te leggen meestal gedelegeerd aan de hulpofficier van Justitie. Die bouwt, samen met hulpverleners, een dossier op dat ten grondslag ligt aan de beslissing om het huisverbod eventueel te verlengen. Daarbij wordt de uithuisgeplaatste vaak alleen telefonisch gehoord.

Sinds de invoering van de wet werd de maatregel 2107 keer opgelegd, maar in slechts 4 procent van de gevallen werd beroep aangetekend of een voorlopige voorziening aangevraagd. Het huisverbod

wordt niet alleen nauwelijks aangevochten omdat uithuisgeplaatsten ook wel weten dat juridisering niks oplost, maar ook, zeggen ze, zijn ze slecht op de hoogte van de rechtsmiddelen die hun ter beschikking staan.

Daarnaast lijkt de gang naar de bestuursrechter – en niet naar de civiele, of de strafrechter – voor uithuisgeplaatsten moeilijk te begrijpen. Maar ook advocaten die hen bijstaan hebben niet altijd de (bestuursrechtelijke) kennis in huis om die procedure tot een goed eind te brengen, omdat ze veelal via het strafpiket met de uithuisgeplaatste in contact zijn gekomen, schrijven de onderzoekers. De minister schrijft maatregelen te overwegen om de rechtsbescherming van de uithuisgeplaatste te verbeteren, door betere voorlichting aan de uithuisgeplaatste, en door hulpverleners en politie erop te wijzen dat ook de uithuisgeplaatste bij verlenging zorgvuldig gehoord dient te worden.

Vernieuwde nieuwsbrief

ADVOCATENBLAD *nieuwsbrief*

De digitale nieuwsbrief *Orde van de dag*, van de Orde en Sdu Uitgevers, die op elke donderdag nieuws voor advocaten brengt, heeft sinds verleden week een andere naam en een iets ander gezicht.

Op de *Advocatenblad nieuwsbrief*, een naam die beter aansluit bij de inhoud, kan men zich abonneren via deze site: <http://www.advocatenorde.nl/ordevandedag/aanmelden.asp>.

Raffi van den Berg nieuwe Algemeen secretaris van de Orde

Raffi van den Berg wordt de nieuwe Algemeen secretaris van de Orde. Zij volgt op 1 augustus 2011 Jan Suyver op, die de functie in Den Haag tien jaar vervulde. Suyver gaat in augustus met pensioen. *Binnenkort in dit blad een interview met haar.*

‘Verdediging van Wilders was geneuzel in de marge’

De verdediging van Geert Wilders was een slap verhaal, waarin Wilders bovendien tekort werd gedaan. Dat zegt Ties Prakken, één van de advocaten van de benadeelde partijen in het Wildersproces, in *De Helling*, kwartaalblad voor linkse politiek. Volgens Bram Moszkowicz heeft haar kritiek er mee te maken dat ze ouder wordt.

Ties Prakken in het tv-programma *Nieuwsuur*

Vera Spaans
journalist

Ik had gehoopt op een mooi doorwrocht verhaal over het belang van de vrijheid van meningsuiting,’ zegt Prakken over de verdediging van Bram Moszkowicz. ‘Daar valt namelijk van alles over te zeggen. Ik ken ook advocaten die zo’n principieel betoog hadden kunnen houden, maar Moszkowicz is daar de advocaat niet naar. Wat hij te berde bracht over de vrijheid van meningsuiting is oude koek.’

Prakken is emeritus hoogleraar straf-(proces)recht en officieel gepensioneerd als advocaat bij het Amsterdamse Böhler Advocaten. Voor het decembernummer van *De Helling* werd zij geïnterviewd (door Iris van Domselaar en Heleen de Jonge van Ellemeet). Dit interview vond plaats mede naar aanleiding van haar boek, *Politieke verdediging: een analyse van historische en actuele politieke strafzaken en de*

strategie van de verdediging, dat in 2010 verscheen (Zie p. 29 voor een recensie). Vanaf het prilste begin heeft Geert Wilders gezegd dat zijn rechtszaak een politiek proces is. Dit is volgens de maatstaven van Prakken niet zonder meer het geval, en Wilders legt zijn stelling volgens de advocaat ook nergens uit. Maar wat in elk geval ontbreekt, zegt ze, is een politieke verdediging.

Moszkowicz beperkte zich tot, wat zij noemt, ‘feitelijk geneuzel in de marge’: ‘Een verdediging in de orde van “dit-heeft-hij-niet-precies-zo-gezegd” en “bewijs-dat-maar-eens”’. Ook kritiseert zij het feit dat Wilders zich, op aanraden van Moszkowicz, het hele proces heeft beroepen op zijn zwijgrecht. Voor gewone verdachten is dat verstandig, betoogt Prakken, maar niet voor iemand die staat voor een groter, het individu overstijgend belang. ‘Deze verdediging doet daarom tekort aan Wilders: hij, de politicus, die altijd uitstraalt: “Hoor mij altijd flink

zeggen wat ik echt vind”, houdt in de rechtszaal plots zijn mond. Dat is tegenstrijdig. Hij laat het na om via dit proces zijn politieke positie te legitimeren, terwijl dit proces zich daar bij uitstek voor leent.’

Bram Moszkowicz wil niet inhoudelijk reageren op de kritiek. ‘Ik heb een keer, omdat ik punten moest halen voor de Orde, een dag een cursus gevolgd bij Ties Prakken,’ zegt hij. ‘Dat was een verloren dag, in alle opzichten. Je kunt ook merken dat mevrouw Prakken ouder wordt. Vroeger school er nog weleens iets zinnigs in wat ze zei, tegenwoordig is dat nergens te ontwaren.’

Wat ze zegt is bovendien onjuist, zegt Moszkowicz, al wil hij niet uitleggen waarom zijn verdediging wel goed was. ‘Mevrouw Prakken is werkelijk de enige die deze kritiek op mij heeft. Vriend en vijand hebben mij juist geccomplimenteerd met mijn verdediging.’

Bram Moszkowicz in het tv-programma *Nieuwsuur*

Cursuskalender

januari - maart 2011

VSO-cursussen

Burgerlijk procesrecht 27 en 28 januari	13 VSO/PO-punten
Beslag- en executierecht 3 en 4 februari	12 VSO/PO-punten
Financiering en zekerheden 7 en 8 februari	13 VSO/PO-punten
Vastgoed 14 en 15 februari	13 VSO/PO-punten
Vennootschapsrecht: transacties 17 en 18 februari	13 VSO/PO-punten
Insolventierecht basis 28 februari en 1 maart	12 VSO/PO-punten
Contracten maken en beoordelen 3 en 4 maart en (facultatief) 16 juni	18 VSO/PO-punten
Huurrecht 8 en 22 maart	11 VSO/PO-punten
Effectief argumenteren 8 en 22 maart	11 VSO/PO-punten
Burgerlijk procesrecht 10 en 11 maart	13 VSO/PO-punten
Aansprakelijkheid en schadevergoeding 15 en 29 maart	11 VSO/PO-punten
Scherp reageren in repliek en dupliek 15 en 29 maart	11 VSO/PO-punten
Arbeidsrecht 17 en 18 maart	13 VSO/PO-punten
Intellectuele eigendom basis 24 en 25 maart	13 VSO/PO-punten
Vennootschapsrecht: corporate governance en geschillenprocedures 28 en 29 maart	13 VSO/PO-punten
Effectenrecht 31 maart en 1 april	13 VSO/PO-punten

PAO-cursussen

PAO-intensief cursussen te Curaçao	
» Hoogtepunten Goederen- en verbintenissenrecht 14 t/m 18 maart	20 PO-punten
» Actualiteiten Ondernemingsrecht 14 t/m 18 maart	20 PO-punten
» Masterclass Valkuilen van het contractenrecht 14 t/m 18 maart	20 PO-punten
Financiering van de MKB-onderneming 14 en 21 maart	12 PO-punten
Actualiteiten Personen- en familierecht 17 maart	4 PO-punten

Voor meer informatie en/of inschrijving: www.cpo.nl

Zeker van uw zaak

Het CPO is onderdeel van de Radboud Universiteit Nijmegen

Actualiteiten

Agenda

VRIJE WIL, WETENSCHAP EN RECHT

Heeft het begrip toerekeningsvatbaarheid voor het strafrechtelijke forum nog toekomst? In welke mate beïnvloeden medicatie en drugs de toerekening van verdachten? Wetenschappers op het terrein van de forensische psychologie, neuro-ethiek en klinische psychiatrie vertellen hun visie en Ybo Buruma behandelt het strafrechtelijke perspectief.

- Deelname kost 150 euro en aanmelden kan bij Karel Oei via mailadres t.i.oei@uvt.nl. Locatie: Vrije Universiteit Amsterdam, Van der Boechorststraat 7, Amsterdam. De studiedag op 20 januari duurt van 09.00 tot 17.00 uur.

ONTWIKKELINGEN IN EUROPEES PROCESRECHT

Het Asser Instituut organiseert 25 januari het seminar *Nieuwste ontwikkelingen in Europees Procesrecht: implicaties voor de internationale procespraktijk*. Aan de orde komen onder meer Groenboek 21 april 2009, Voorstel Herziening van Brussel en Herziening van de lis pendens regeling; sprekers zijn onder anderen raadadviseur van het ministerie van Veiligheid en Justitie Paulien van der Grinten, advocaat Jacomijn van Haersolte-van Hof en Emily Dérogée-van Roosmalen, directeur Stichting *Dutch Legal Network for Shipping and Transport*.

- Deelname kost 195 euro; meer informatie en aanmeldingen via conferencemanager@asser.nl

PROFESSIELE AUTONOMIE

Staat de autonomie van professionals onder druk? Of moet die juist nader begrensd worden? Advocaat-generaal van het ressortsparket Amsterdam J.H. Wesselink, advocaat R. Verkijk en vicepresident van het Gerechtshof Arnhem M. Otte laten op 25 januari in Groningen hun licht over dit onderwerp schijnen.

- Deelname aan het symposium is gratis; aanmelden is daarentegen verplicht en kan via e.d.narouz-bruining@rug.nl. Er is plaats voor maximaal 100 deelnemers. 'Wie het eerst komt die het eerst maalt'. Het symposium duurt van 10.45 tot 15.30 uur aan de Broerstraat 5 in Groningen.

AANSPRAKELIJKHEID TOEZICHTHOUDERS

Financiële toezichthouders AFM en DNB pleiten al langer voor een aansprakelijkheidsbeperking; ook de commissie-De Wit, die het financiële stelsel onderzocht, is daar voorstander van en minister De Jager zal alle opties bespreken met de Minister van Justitie. Maar is zo'n beperking wenselijk? Hoogleraar Financieel Recht Danny Busch, voormalig advocaat in de financiële praktijk, behandelt deze en andere vragen tijdens zijn inaugurele rede. Deze begint om 15.45 op 26 januari in de Academiezaal Aula, Comeniuslaan 2, Nijmegen.

- Meer informatie: media@ru.nl of via 024-361 60 00.

WIJN & RECHT

De Koninklijke Vereniging van Nederlandse Wijnhandelaren en het Productschap Wijn organiseren in samenwerking met de afdeling staats- en bestuursrecht van de Universiteit Leiden het symposium *Wijn & Recht*. Het thema van de bijeenkomst op 3 februari: Wijnregulering in een veranderend klimaat.

- Het symposium start om 12.30 uur in het Academiegebouw aan het Rapenburg 67-73 in Leiden; vanaf 17.00 uur wordt de dag afgesloten met een wijn- en kaasproeverij. Inschrijven is gratis en kan tot 20 januari via www.wijn.nl.

THE HAGUE PRIZE FOR INTERNATIONAL LAW

Iedere twee jaar wordt *The Hague Prize for International Law* uitgereikt aan de individuen en of organisaties die een bijzondere bijdrage hebben geleverd aan de ontwikkeling van het internationaal publiekrecht, het internationaal privaatrecht of de bevordering van recht in de wereld. Nominaties voor de prijs – een medaille en 50.000 euro – kunnen tot 1 maart worden gestuurd naar prof. dr. F.A. Nelissen, postbus 30461, 2500 GL, Den Haag of per e-mail thehagueprize@asser.nl.

- Meer informatie: www.thehagueprize.nl.

Amerikaanse balie in opstand tegen overheidsbemoeienis

Advocaten zijn geen kredietverstrekkers

Amerikaanse 'kredietverstrekkers', moeten een waarschuwingssysteem tegen identiteitsdiefstal optuigen. Ook advocaten moesten eraan geloven. De balie protesteerde en kreeg haar zin.

Mark Maathuis
redacteur

Waar Nederlanders bij identiteitsdiefstal wellicht denken aan kleinere misdrijven zoals nepagenten of 'meteropnemers,' is *identity theft* in Amerika een serieus probleem; en afgaand op de cijfers van de Federal Trade Commission (FTC) een groeiend probleem. Kreeg deze organisatie in 2000 31.103 meldingen van *identity theft*, in 2009 waren dat er 278.078, met een totale schade van 1,7 miljard dollar.

Een belangrijk deel van deze schade vloeit voort uit creditcardfraude. Het verkrijgen van een creditcard is in Amerika relatief eenvoudig. Vaak is het niet meer dan het terugsturen van een ingevulde antwoordkaart. En met zo'n 1,6 miljard creditcards in omloop – gemiddeld vijf per Amerikaan – kan het lastig zijn om te controleren of de aanvrager ook degene is die de rekeningen betaalt.

Tegenwoordig wijzen creditcardverstrekkers in televisiespotjes op de gevaren van slordig creditcardgebruik, maken banken reclame met hun *identity theft* proef diensten en doen bedrijven die slachtoffers bijstaan hun identiteit terug te krijgen goede zaken. In 2003 trad de Fair and Accurate Credit Transactions Act in werking en in 2006 werd een presidentiële Task Force on Identity Theft in het leven geroepen. Met de verplichting voor ieder bedrijf dat achteraf diensten en producten in rekening brengt een waarschuwingssysteem te installeren – de zogenaamde Red Flags Rule – zouden voortaan bij iedere creditor de alarmbel-

len afgaan zodra zich ongewone of verdachte transacties voordeden. Om dat te garanderen verplicht de Red Flags Rule bedrijven een lid van het managementteam verantwoordelijk te maken voor de implementatie. Verder krijgen medewerkers training om waarschuwingssignalen – *red flags* – te kunnen herkennen, worden procedures opgesteld hoe te handelen als die ontdekt worden en moet eventuele hard- en software aangeschaft worden om transacties en documentatie te controleren.

'Bedreigend voor vertrouweling'

Dat voorstel stuitte op felle kritiek onder advocaten. Niet alleen zou de regeling hoge kosten met zich meebrengen, volgens de American Bar Association (ABA) schoot de ruime interpretatie van het begrip creditor zijn doel voorbij. Advocaten handelen niet als kredietverstrekkers, maar doen hun werk: cliënten vooraf laten betalen is in hun ogen ethisch onverantwoord. Bezwaarlijker was echter dat

de overheid zich op 'ongeautoriseerde en onrechtvaardige wijze bemoeit met de advocatuur,' aldus voormalig ABA president Carolyn Lamm, en dat 'bedreigt de onafhankelijkheid van de advocaat en diens rol om als vertrouweling van zijn cliënt op te treden'. Tot slot werd de FTC erop gewezen dat men niet één geval van *identity theft* kon aanwijzen die zijn oorsprong had op een advocatenkantoor.

De FTC negeerde de kritiek wat leidde tot een storm van protest vanuit lokale balies. De federale overheid zou buiten haar boekje gaan door zich zo direct te bemoeien met de advocatuur – een recht dat van oudsher voorbehouden is aan de individuele staten. Ook zou de regeling nergens op slaan: alleen als een dief de juridische problemen, waarvoor het slachtoffer de hulp van een advocaat zoekt, overneemt, heeft het aannemen van iemands identiteit via een advocatenkantoor zin.

Gesterkt door deze landelijke bijval stapte de ABA naar de rechter – en kreeg gelijk.

Anker & Anker Opleidingen organiseert in het jaar 2011 wederom actuele cursussen op het gebied van het Straf(proces)recht en het Jeugdstraf(proces)recht.

Wij zoeken de advocaat weer op in de regio op verrassende locaties!

Bij ons kunt u binnen één dagdeel 4 PO-punten vergaren.

Hieronder een overzicht van de reguliere cursussen van januari t/m december 2011 en de cursussen Jeugdstraf(proces)recht in 2011:

- 26 januari 2011 : Breda, Hotel Mastbosch
 - 16 februari 2011 : Apeldoorn, De Wilde Pieters
 - 16 maart 2011 : Volendam, Hotel Spaander
 - 27 april 2011 : Schiermonnikoog, Hotel Van der Werff} eendaagse cursus en nieuwe onderwerpen
 - 28 april 2011 : Schiermonnikoog, Hotel Van der Werff} idem
 - 11 mei 2011 : Holten, Hotel Hoog Holten
 - 15 juni 2011 : Maastricht, Chateau Neercanne} eendaagse cursus
 - 16 juni 2011 : Maastricht, Chateau Neercanne} idem
 - 29 juni 2011 : Maastricht, Chateau Neercanne} idem
 - 6 juli 2011 : Zwolle, De Koperen Hoogte
-
- 28 september 2011 : Antwerpen
 - 12 oktober 2011 : Utrecht
 - 9 november 2011 : Amsterdam
 - 14 december 2011 : Den Haag
 - 21 december 2011 : Rotterdam

Cursussen Jeugdstraf(proces)recht in 2011:

- 30 maart 2011 : Wapse, 't Swaeneven
- 13 april 2011 : Vught, Kasteel Maurick
- 18 mei 2011 : Zeeland

Ook zullen er in de maanden september, oktober, november en december van het jaar 2011 nog cursussen Jeugdstraf(proces)recht worden gegeven in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Nadere informatie volgt te zijner tijd via onze website en via aankondigingen in de diverse advocatenkamers.

De inleiders zijn prof. dr. J. Boksem, mr. H. Anker en mr. W. Anker.

Voor alle cursussen geldt als aanvangstijd 13.00 uur. Bij aankomst zijn er voor de cursisten broodjes beschikbaar. Er zijn twee pauzes en de cursus eindigt om 17.30 uur. Vanaf 17.30 uur tot ± 18.30 uur wordt er gezamenlijk geborrelt in de met zorg uitgekozen markante en sfeervolle etablissementen. De kosten bedragen € 475,= (incl. btw) per cursus; met ingang van 1 september 2011 wordt het cursusgeld verhoogd tot € 485,=.

Aanmelding kan via onderstaande website.

Anker & Anker Opleidingen
Contactpersoon: mw. M.A. Nicolai
Postbus 324, 8901 BC Leeuwarden
Tel. 058-2442500
Website: www.ankerenanker.nl, E-mail: info@ankerenanker.nl

Advocaten voor advocaten

Twee Colombiaanse advocaten bedreigd

In Colombia zijn advocaten van slachtoffers van buitengerechterlijke executies meermaals het doelwit van bedreigingen

Adrie van de Streek

Op 10 december jl. zijn twee kogels door de achterraut van de Colombiaanse advocaat William Cristancho Duarte geschoten, nadat hij eind oktober al verschillende keren was bedreigd vanwege zijn werkzaamheden als mensenrechtenadvocaat. Hij is advocaat voor *Corporación Compromiso*, een organisatie die zich inzet voor onder meer de bescherming van de mensenrechten in het noorden van Colombia. Hij vertegenwoordigt de belangen van families van slachtoffers van de zogenaamde 'buitengerechterlijke executies'. Daarbij worden burgers vermoord door militaire groepen, die de overlijdensge-

vallen vervolgens melden als doden ten gevolge van militaire confrontaties. Op 19 oktober 2007 hebben dergelijke buitengerechterlijke executies plaatsgevonden in de regio Chucuri-San Isidoro in het noorden van Colombia.

Op 13 oktober 2010 bereikte de Colombiaanse advocaat Leonardo Jaimes Marín een bericht over een voorgenomen moordaanslag op zijn persoon. Hij werkt als advocaat voor de Stichting FSCPP, een organisatie die zich inzet om politieke gevangenen een eerlijk proces te bezorgen. Hij zet zich daarnaast in voor de veroordeling van daders en de verdediging van nabestaanden van slachtoffers van buitengerechterlijke executies. Ook hier werden burgers vermoord door mi-

litaire groepen. Op 28 maart 2008 zijn waarschijnlijk drie mannen het slachtoffer geworden van een dergelijke executie in het plaatsje El Playón, in het noorden van Colombia. Inmiddels is vervolging ingesteld tegen tien militairen die worden verdacht van de moorden. In de strafzaak tegen de verdachten staat Leonardo Jaimes Marín de familieleden van de slachtoffers bij.

- L4L organiseert een schrijffactie voor deze twee advocaten.

www.advocatenvooradvocaten.nl

Bericht van de Orde

Wijziging Verordening op praktijkuitoefening in dienstbetrekking

Het College van Afgevaardigden heeft de Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking gewijzigd om de verordening in lijn met de Wet op het financieel toezicht te brengen. Sinds 1 januari moeten rechtsbijstandsverzekeraars de vergewisverklaring aanpassen. Een voorbeeld hiervan kunt u vinden via het bericht over deze wijziging op www.advocatenorde.nl.

Naschrift Kroniek Aansprakelijkheidsrecht 2009

Een neveneffect van een kroniek is dat een behandelde uitspraak snel kan worden ingehaald door nieuwe jurisprudentie. Met dank aan mr. Willemijn Fick-Nolet, advocaat te Den Bosch maken wij u attent op het arrest van de Hoge Raad van 9 juli 2010 (RAV 2010, 90). Anders dan in het in de kroniek onder het kopje 'verjaring' behandelde arrest van 9 oktober 2009 (RAV 2010, 5) heeft de Hoge Raad in het arrest van 9 juli 2010 geoordeeld dat de (korte) verjaringstermijn van art. 3:310 lid 1 BW reeds een aanvang neemt op het moment dat een vordering in rechte aanhangig wordt gemaakt. Uiteraard zal laatstgenoemd arrest ook in de Kroniek Aansprakelijkheidsrecht 2010 worden behandeld.

(Laure Couvret, Gert-Jan de Jager, Miranda Koevoets, Andre Reznitchenko)

Elk pondje gaat door
het mondje, maar
genetische factoren,
borstvoeding en
de beroepsgroep
zijn minstens zo
belangrijk

Stefan Sagel over obesitas in het arbeidsrecht

‘Werkgevers moeten een gezonde levensstijl mogelijk maken’

Obesitas is een snel groeiend probleem. Op juridisch gebied valt er rond overgewicht nog het nodige te ontdekken. **Stefan Sagel** doet pionierswerk voor de arbeidsrecht-praktijk.

Trudeke Sillevis Smitt
journalist

Na de olieballen een paar pondjes kwijt-raken, dat wil half Nederland in januari. Maar voor meer dan 10 procent van de mensen in Nederland zet dat geen zoden aan de dijk; ze zijn ‘obees’. En obesitas is volgens deskundigen een chronische ziekte, daar kom je met goede voornemens niet zomaar vanaf. Wat betekent dat voor de betrokkenen? En wat heeft obesitas voor gevolgen op arbeidsrechtelijk gebied?

In dat onderwerp is Stefan Sagel, arbeidsrechtadvocaat bij De Brauw Blackstone Westbroek, al jaren geïnteresseerd. ‘Het begon in 2007 toen ik een uitspraak las van een kantonrechter in Rotterdam, over een te dikke scheepskok. Die werd afgekeurd door zijn overgewicht. De werkgever gaf hem de kans tien tot twaalf kilo af te vallen. Dat lukte aanvankelijk, maar toen de kok weer terugviel kwam het tot een ontbinding. Zonder vergoeding, de kantonrechter legde de verantwoordelijkheid volledig bij de werknemer. Die uitspraak intrigeerde me, het leek me leuk om er een stukje over te schrijven en dan blijkt dat er ontzettend veel over te zeggen is, het onderwerp maakt veel los.’

Achteraf gezien was de uitspraak over die scheepskok waarschijnlijk te kort door de bocht, denkt Sagel. ‘Als je ziet hoeveel facetten bij overgewicht een rol spelen, die kun je niet allemaal zonder meer op het conto van de werknemer schrijven. Elk pondje gaat door het mondje, dat is tot op zekere hoogte waar. Maar genetische factoren, borstvoeding, sociale omgeving en prevalentie binnen bepaalde beroeps-

Foto: Sabine Joosten /HH

‘Obesitas’

Overgewicht wordt meestal vastgesteld aan de hand van de *body mass index* (BMI). De BMI-waarde is gelijk aan het gewicht van een persoon in kilo's gedeeld door het kwadraat van de lengte in meters. Bij een BMI van 25 tot 30 is sprake van overgewicht, bij een BMI van tussen de 30 en 40 is sprake van obesitas. Bij een BMI van boven de 40 spreekt men van morbide obesitas.

groepen zijn minstens zo belangrijk. De mythe van de dikke trucker is waar – en onder wetenschappers komt overgewicht het minste voor.’

Wat de oorzaak van overgewicht ook is, de gevolgen kunnen fataal zijn. Sagel: ‘Mensen met obesitas hebben onder meer een verhoogde kans op hart- en vaatziekten, diabetes en bepaalde vormen van kanker. De indirecte kosten als gevolg van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid door overgewicht en obesitas schat

men alleen al in Nederland inmiddels op meer dan twee miljard euro per jaar. Logisch dat overheid en werkgevers er ook erg mee bezig zijn. In het Convenant Gezond Gewicht werken stakeholders samen om obesitas te bestrijden. Men ziet dat het bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk nog veel erger is, en wil op de rem trappen voordat het hier zo ver komt.’

Kunnen hollen

Want dat voorkomen beter is dan genezen, blijkt wel uit het feit dat obesitas niet alleen allerlei ziekten kan veroorzaken, maar ook zelf als chronische ziekte wordt beschouwd. De Wereldgezondheidsorganisatie zegt dat al jaren en ook de Nederlandse deskundigen lijken op dit punt volledig overstap. In Nederland werd de status van chronische ziekte nog eens onderstreept in de Zorgstandaard Obesitas die op 25 november 2010 uitkwam. In die standaard is op verzoek van het ministerie van WVS de ideale zorg voor obesitaspatiënten beschreven. Met de weinig opwekkende toevoeging: ‘dit houdt in dat obesitas een levenslang probleem is, waarvoor voortdurende aandacht nodig is en op dit moment geen genezing bestaat.’ De bepleite zorg richt zich vooral op langzaam 5 tot 10 procent afvallen en leefstijlverandering.

Is het niet een beetje vreemd, een gewichtsklasse als ziekte aanmerken, en is die toevoeging ‘eens obees, altijd obees’ niet erg ontmoedigend? ‘Die kwalificatie als chronische ziekte lijkt vooral door praktische overwegingen te zijn ingegeven,’ zegt Sagel. ‘Daarmee krijgt obesitas de medische aandacht die nodig is om het

Spigthoff is een niche kantoor op het gebied van corporate litigation, financieel recht en belastingrecht. Het accent ligt op (potentiële) conflict- en noodsituaties en op snelle, creatieve oplossingen met de inzet van maximale juridische leverage. Het devies is dan ook: liever een kort geding dan lang gedoe.

Procestijger

die het lef heeft om de uitdagende praktijk van Jerry Hoff te komen versterken.

HET PROFIEL:

- 3 à 4 jaar ervaring in de procespraktijk
- aantoonbare all round interesse
- gericht op het leveren van vakinhoudelijke topkwaliteit
- winnaarsmentaliteit, intelligent, gedreven en humor

DE PROPOSITIE:

- een kantoor met een uitstekende kwaliteit en uitstraling
- een boeiende procespraktijk zonder kans op verveling
- een enthousiast team met bezielende leiding
- prima honorering en perspectief

Geïnteresseerden kunnen contact opnemen via mayke.boetes@spigthoff.com

SPIGTHOFF

probleem aan te pakken. En of het ontmoedigend is, dat moet je een psycholoog vragen, ik hou me bij mijn leest.’

Ook voor het arbeidsrecht kan de kwalificatie ‘chronische ziekte’ verstrekkende gevolgen hebben. Sagel: ‘Tot nu toe heeft de Commissie Gelijke Behandeling alleen de zwaarste vorm, morbide obesitas [zie kader, red], als chronische ziekte erkend. De Centrale Raad van Beroep gaat dezelfde kant op. Ik ben er vrij zeker van dat voor gewone obesitas hetzelfde zal gaan gelden. Als de civiele rechter daarin meegaat, gaat voor de grote groep obese werknemers de waaier van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte open.’

En die wet zegt onder andere: niet discrimineren bij aanstelling, bevordering en ontslag. ‘Dat wil nog niet zeggen dat je iemand nooit op grond van obesitas mag afwijzen voor een functie,’ zegt Sagel. ‘Je moet als werknemer wel geschikt zijn om het werk te doen. Denk aan iemand die solliciteert als rioolwerker maar die een dusdanige diameter heeft dat hij niet in een rioolbuis past. Of iemand die moet kunnen hollen om zijn werk goed te doen. Anderzijds wordt van de werkgever wel verwacht dat hij redelijke aanpassingen doet, bijvoorbeeld een speciale stoel voor een lijvige secretaresse – zeker bij een grote werkgever.’

Stewardess

Een lastige vraag is of representativiteit een reden kan zijn om een obese kandidaat af te wijzen. ‘Dat is de meest heikele discussie: is het mogelijk dat een zwaar iemand niet geschikt is vanwege de *corporate identity*? Sommigen zeggen: dat is totaal uitgesloten, dan leg je je neer bij het vooroordeel dat het discriminatieverbod juist beoogt te bestrijden. Ik begrijp dat standpunt, maar ben het er niet in alle gevallen mee eens. Als een sportschool of een club van de *Weight Watchers* een baliemedewerker zoekt, vind ik dat iemand van 300 kilo niet geschikt is om dat werk te doen. Voor een stewardess ligt dat naar mijn idee anders: een vliegtuigmaatschappij beoogt geen gezonde levensstijl te verkopen. Wel kan in dat geval het veiligheidsargument op enig moment gaan spelen. Bij een noodlanding is het wel prettig als je als stewardess snel bij de uitgang kunt zijn.

Hier is nog geen jurisprudentie over. Dat is het leuke van dit onderwerp, het is ontzettend in opkomst.’

Ook gedurende het dienstverband roept overgewicht juridische vragen op. Moeten werkgevers hun werknemers waarschuwen dat ze gezond moeten eten, meer moeten bewegen? Sagel: ‘Ik denk dat de zorgplicht van de werkgever zo ver niet gaat. Werkgevers moeten een gezonde levensstijl faciliteren, dus een gezond voedingspalet aanbieden. Maar de kroket hoeft echt niet volledig in de ban. Het kan anders worden als een werkgever zijn werknemers ertoe *verplicht* om stelselmatig ongezond voedsel te consumeren. Volgens berichten in de pers heeft een Braziliaanse rechter eind vorig jaar een schadevergoeding toegekend aan een voormalig manager van McDonald’s omdat deze zich

Als de rechter obesitas als chronische ziekte erkent, zegt de wet: niet discrimineren bij aanstelling, bevordering en ontslag

gedwongen voelde dagelijks de daar bereide spijzen te nuttigen, waardoor hij meer dan dertig kilo was aangekomen. Dat zou naar Nederlands recht net zo beslist kunnen worden. Verder moeten werkgevers het werk zo inrichten dat mensen ook nog op een normale tijd naar huis kunnen, normaal kunnen eten en sporten. Dat moeten ze trouwens ook al op grond van de Arbeidstijdenwet. Ploegendiensten schijnen de kans op obesitas te verhogen, daar ligt nog een interessant onderwerp. Maar een algemene waarschuwingsplicht voor werkgevers zie ik niet: het gaat hier om een algemeen bekend risico.’

Wordt een werknemer door zijn overgewicht arbeidsongeschikt, dan hangt de werkgever voor de kosten. ‘De werkgever

moet de eerste twee jaar ziekte volledig of gedeeltelijk doorbetalen. Ook de werkgeversaansprakelijkheid bij arbeidsongevallen gaat heel ver, terwijl de kans op ongevallen bij zwaarlijvigheid beduidend groter is,’ aldus Sagel. ‘De bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het werkgeversgezag strijden hier om voorrang. Je kunt je omstandigheden voorstellen waarin werkgevers een BMI-grens mogen stellen. De criteria aan de hand waarvan je als werkgever in de privé sfeer mag ingrijpen zijn te vinden in het Hyatt-arrest van de Hoge Raad uit 2007: er moet sprake zijn van een legitiem doel, het middel dat de werkgever hanteert om dat te bereiken moet geschikt zijn, en dan gelden nog de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit. Ik zie kansen voor werkgevers die op grond van de veiligheid een gewichtsgrens stellen. Maar stel dat het een werkgever er puur om gaat arbeidsongeschiktheidskosten te besparen, is het dan nog proportioneel? Ik denk niet dat dat een reden mag zijn om met een BMI-grens stelselmatig het voedings- en bewegingspatroon van werknemers het hele jaar door te willen beïnvloeden.’

Sterke stroming

Het is ook maar de vraag hoe effectief verregaande overheids- en werkgeversbemoeienis is – het zou zelfs wel eens een tegengesteld effect kunnen gaan hebben. In de Verenigde Staten bond Michelle Obama met haar campagne *Let’s move* de strijd aan tegen obesitas bij kinderen. Reactie van Sarah Palin: ‘Laat ons met rust en laat ons als individuen ons van God gegeven recht uitoefenen om onze eigen beslissingen te nemen.’

Merkt Sagel iets van een beweging in die richting in Nederland? ‘Die geluiden van “ik eet zoveel ik wil” zullen er wel zijn’, zegt hij, ‘maar de stroming die vindt dat we er wat aan moeten doen is hier heel sterk. En het punt is wel dat er in de loop van de jaren steeds meer risico’s op werkgevers worden afgewenteld, dat de werkgever steeds meer rekening moet houden met het privéleven van de werknemer. Als die zonder training gaat skiën en een been breekt kan de werkgever de rekening oppakken. Dan mag de werkgever zich ook wel wat meer met die privé sfeer bemoeien. Dat is de andere kant van de medaille.’

Advocaat/scheidingsmediator blijve onderworpen aan tuchtrecht

Twee partijen, maar één advocaat

Als voor de advocaat/scheidingsmediator het advocatentuchtrecht niet meer zou gelden, loopt de vertrouwelijkheid van de mediation gevaar en kan er een tuchtrechtelijk vacuüm ontstaan. Zegt het bestuur van de vFAS.

Anke Mulder en Menno van Gaalen
resp. voorzitter en bestuurslid van vFAS¹

De mogelijkheid dat een advocaat bij echtscheiding voor de echtgenoten gezamenlijk optreedt, zou moeten worden afgeschaft, tenzij de begeleiding plaatsvindt door een mediator. Dit bepleitte Jan Loorbach enige tijd geleden, in een annotatie van tuchtrechtelijke uitspraken over vertegenwoordiging van beide partijen door dezelfde advocaat (*Advocatenblad* 2009-10, 7 augustus 2009).² Loorbach, inmiddels landelijk deken, vindt dat echtgenoten die met één advocaat tot een echtscheiding willen komen, gebruik dienen te maken van scheidingsmediation.

Volgens Loorbach past het een advocaat niet om voor beide echtgenoten op te treden. Naast een gemeenschappelijk belang (echtscheiding) bestaan immers ook eigen belangen van iedere echtgenoot, die tegenstrijdig kunnen zijn. De advocaat kan in die positie niet naar behoren beide belangen dienen, terwijl die taak wel voortvloeit uit zijn functie. Daarentegen heeft de advocaat/scheidingsmediator volgens hem geen last van dubbele partijdigheid, omdat die slechts de facilitator is van de onderhandelingen die de echtgenoten met elkaar voeren, en hen voorlicht over het recht.

De rol van de advocaat in het mediationproces zou zo ver zijn teruggedrongen dat het advocatentuchtrecht slechts indirect van toepassing is, zoals bij de deken of een curator.

'Volledig terug naar Gedragsregel 7'

Gedragsregel 7 lid 1 bepaalt dat een advocaat zich niet met de behartiging van de belangen van twee of meer partijen mag belasten indien de belangen van deze partijen tegengesteld zijn of daarop uitlopende ontwikkelingen aannemelijk zijn. Uit de jurisprudentie van het Hof van Discipline (bijvoorbeeld 2 december 1991, zaaknr. 1573) blijkt dat het hof een uitzondering op deze hoofdregel maakt voor de advocaat die op uitdrukkelijke wens van beide echtgenoten de echtscheiding regelt. Deze advocaat dient dan wel grote zorgvuldigheid te betrachten en zich ervan te vergewissen dat beide partijen de inhoud van de vast te leggen regeling begrijpen.

Loorbach roept het hof op om terug te komen op deze jurisprudentie en aan de hand van een waarschuwingsuitspraak en een overgangperiode terug te keren naar het uitgangspunt van Gedragsregel 7 lid 1, inhoudende dat een advocaat slechts voor één partij mag optreden. Ook riep hij (voordat hij zelf landelijk deken werd) de Algemene Raad en het College van Afgevaardigden op om hierover een standpunt te ontwikkelen.

Loorbachs visie is omstreden. Volgens Wackie Eysten verricht de advocaat/scheidingsmediator typisch advocatuur-

lijke echtscheidingswerkzaamheden, waarbij de scheidingsmediation intrinsiek onderdeel uitmaakt van de praktijkuitoefening als advocaat.³ De positie van de advocaat/scheidingsmediator is in zijn ogen niet wezenlijk anders dan die van de advocaat die in een echtscheidingsprocedure optreedt voor beide partijen. Ook volgens de Geschillencommissie Advocatuur verliest de advocaat die als mediator optreedt niet de hoedanigheid van advocaat.⁴ Het College van Beroep van het Nederlands Mediation Instituut (NMI) denkt daar ook zo over. In een uitspraak van 2007⁵ bepaalde dit college: 'Niet alleen fungeert de mediator in echtscheidingszaken als onpartijdige mediator, daarnaast speelt hij ook een rol als adviseur van partijen. Aan de mediator in echtscheidingszaken dienen dan ook bepaalde vakinhoudelijke eisen te worden gesteld.'

Verschoningsrecht

Bij deze kwestie staan niet alleen de toepasselijkheid van het tuchtrecht op het spel, maar ook het verschoningsrecht. Dat komt namelijk niet toe aan de medi-

1 vFAS: vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators.

2 Het betrof twee uitspraken van het Hof van Discipline van 9 mei 2008 en een uitspraak van de Raad van Discipline te Amsterdam van 10 juni 2008.

3 P.A. Wackie Eysten: 'Belangrijke en minder belangrijke tuchtuitspraken in appel', in: *Tijdschrift Conflictantering* nr. 4, 2009, p. 49; P.A. Wackie Eysten, 'Mediator, advocaat, of beide?', in: *Tijdschrift voor Arbitrage* 2010, nr. 1, pp. 21-28.

4 Geschillencommissie Advocatuur 23 december 2009, in: *Advocatenblad* 2010-8, p. 291.

5 De uitspraak is niet gepubliceerd op de website van het NMI maar wel terug te vinden in *Tijdschrift Conflictantering* nr. 4, 2009, p. 49 met commentaar van P.A. Wackie Eysten.

ator, zoals door de Hoge Raad is bepaald.⁶ In het implementatiewetsvoorstel van de EU-richtlijn grensoverschrijdende mediations stelt de Minister van Veiligheid en Justitie voor om aan mediators een beperkt verschoningsrecht toe te kennen.⁷ Dit verschoningsrecht reikt beduidend minder ver dan het advocatuurlijke verschoningsrecht omdat het alleen geldt als het vertrouwelijke karakter van de mediation uitdrukkelijk (lees: schriftelijk) is overeengekomen. Bovendien kunnen partijen door het verschoningsrecht van de mediator heenbreken als zij geza-

menlijk van oordeel zijn dat de mediator dient te getuigen. Het inroepen van het verschoningsrecht staat daarmee niet meer volledig ter beoordeling van de mediator.

In dit blad heeft Wackie Eysten betoogd dat de advocaat/scheidingsmediator wél een beroep kan doen op het advocatuurlijk verschoningsrecht.⁸ Hij beroept zich daarbij op een passage in de beschikking van de Hoge Raad en de uitspraak van het College van Beroep van het NMI waaruit volgens hem volgt dat advocaat/scheidingsmediator een andere

positie inneemt dan de 'gewone' of 'algemene' mediator.

Training en tucht

Het bestuur van de vFAS ondersteunt Loorbach in zijn standpunt dat echtscheidingen voor echtgenoten gezamenlijk via scheidingsmediation moeten worden afgewikkeld. De vFAS verplicht haar (thans circa 920) leden zelfs hiertoe, conform een uitspraak van de klachtencommissie van de vFAS (thans Raad van Tucht).⁹

De vFAS-advocaat/scheidingsmediator heeft niet alleen een specialisatieopleiding familierecht afgerond, maar is ook

6 Hoge Raad 10 april 2009, *RvdW* 2009, 512, RFR 2009, 66 en A.W. Jongbloed, AA 2010, pp. 246-250.

7 Wetsvoorstel TK 2010-2011, 2 555 Aanpassing van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van bemiddeling/mediation in burgerlijke en handelszaken.

8 P.A. Wackie Eysten: 'Verschoningsrecht: Advocaat-scheidingsmediator heeft wél verschoningsrecht', in: *Advocatenblad* 2010-2, 12 februari 2010. Eerder betoogde hij dat ook al: P.A. Wackie Eysten, 'HR: Géén verschoningsrecht voor de mediator', in: *Tijdschrift voor Arbitrage* 2009, p. 86.

9 De vFAS heeft voor haar scheidingsmediators een eigen advocatentucht recht bij de Stichting Tucht recht Scheidingsmediation.

(advertenties)

ONDERNEMINGSRECHT
ARBEIDSRECHT

VESTIUS
advocaten

Vestius Advocaten
Amsterdam

zoekt
advocaten
ondernemingsrecht
en arbeidsrecht

www.vestius.com

getraind en opgeleid in het begeleiden van beide echtgenoten, besteedt aandacht aan de communicatiepatronen en de emoties van de echtgenoten en werkt volgens een protocol dat gericht is op onafhankelijkheid en neutraliteit van de mediator. De vFAS advocaat/scheidingsmediator doet meer dan het faciliteren van het onderhandelingsproces; hij zoekt samen met de echtgenoten naar oplossingen en informeert de cliënten over het recht.

Een vFAS-advocaat/scheidingsmediator is erin getraind om de fouten te voorkomen die aan de orde waren in de door Loorbach besproken tuchtrechtelijke uitspraken. Bovendien bevatten de vFAS-gedragsregels voor vFAS-advocaat/scheidingsmediators instructies over de wijze van werken en bewaakt de Raad van Tucht van de vFAS de juiste toepassing daarvan.

Vertrouwelijkheid en vacuüm

De vFAS is er geen voorstander van om de advocaat/scheidingsmediator buiten het advocatentuchtrecht te plaatsen. De advocaat/scheidingsmediator zou het verschoningsrecht verliezen wanneer de beroepsgroep zelf zou verklaren dat een advocaat/scheidingsmediator geen advocatenwerkzaamheden verricht. Zolang aan mediators geen wettelijk verschoningsrecht toekomt en als het voorgestelde beperkte verschoningsrecht voor mediators in het Implementatiewetsvoorstel van de EU-richtlijn mediation door het Parlement wordt aangenomen, zou de rechtspositie van de advocaat/

scheidingsmediator verslechteren en kan deze zich moeilijker verweren tegen de wettelijke getuigplicht. De voor mediation cruciale vertrouwelijkheid kan dan niet meer gegarandeerd worden.

Omdat de titel ‘mediator’ bovendien niet beschermd is, kunnen advocaten de echtscheiding op verzoek van beide echtgenoten voortzetten als mediation

Omdat de titel ‘mediator’ niet beschermd is, zouden advocaten de echtscheiding op verzoek van beide echtgenoten kunnen voortzetten als mediation zonder tuchtrecht

zonder tuchtrecht. Op deze groep advocaten zal dan elk tuchtrechtelijk toezicht ontbreken. Dit scenario kan schadelijk zijn voor het imago van de advocatuur en is zeker niet in belang van de rechtzoekende. Consumenten die een scheidings-

advocaat als mediator in de arm nemen, zullen terecht verwachten dat deze onderworpen is aan tuchtrecht.

Het is aan de Orde of aan het Hof van Discipline om te beslissen in hoeverre de advocaat/scheidingsmediator daarnaast nog aan het advocatentuchtrecht is onderworpen.

Als dat niet meer het geval zou zijn, of nog slechts marginaal, zou volgens de vFAS de uitzondering op Gedragsregel 7 lid 1 ten aanzien van de afwikkeling van echtscheidingen door één advocaat beperkt dienen te worden tot de scheidingsmediation door een vFAS-advocaat/scheidingsmediator. De Raad van Tucht van de vFAS kan dan het tuchtrechtelijke toezicht uitoefenen en er ontstaat in elk geval geen tuchtrechtelijk vacuüm.

Verplichte specialisatie

Als voor de advocaat/scheidingsmediator het advocatentuchtrecht niet meer zou gelden omdat hij optreedt voor meer dan één partij, loopt de vertrouwelijkheid van de mediation gevaar en kan er een tuchtrechtelijk vacuüm ontstaan. De vFAS is om die redenen tegen afschaffing van de bestaande mogelijkheid dat scheidingsadvocaten voor echtgenoten gezamenlijk de echtscheiding afwickelen. Pas als het advocatuurlijke verschoningsrecht en de tuchtrechtelijke toetsing via mediation zijn gewaarborgd, is het voor de vFAS aanvaardbaar dat er een einde komt aan de praktijk dat een advocaat voor twee echtgenoten de echtscheiding regelt en deze praktijk wordt voortgezet in de vorm van mediation door gespecialiseerde advocaat/echtscheidingsmediators, wat ons betreft alleen door advocaten van de vFAS.

De titel van mediator is onbeschermd en de praktijkuitoefening van de mediation is niet wettelijk gereguleerd. De Orde zou eerst verder moeten nadenken over bevordering van de kwaliteit van de scheidingsmediation door advocaten, en over kwaliteitseisen aan (familierecht)-advocaten. Dit sluit aan bij onze wens (en de praktische noodzaak) dat de Orde de beroepsgroep in de richting van verplichte specialisatie duwt.

(advertenties)

Informeel en klein advocatenkantoor heeft TE HUUR voor (beginnende) advocaat:

KANTOORRUIMTE

Geboden: circa 25 m² kantoorruimte, gemeubileerd, op een kleinschalig kantorenpark in De Meern (gemeente Utrecht). Kosten € 1.000,- p/m incl. gas/licht/airco, exclusief BTW.

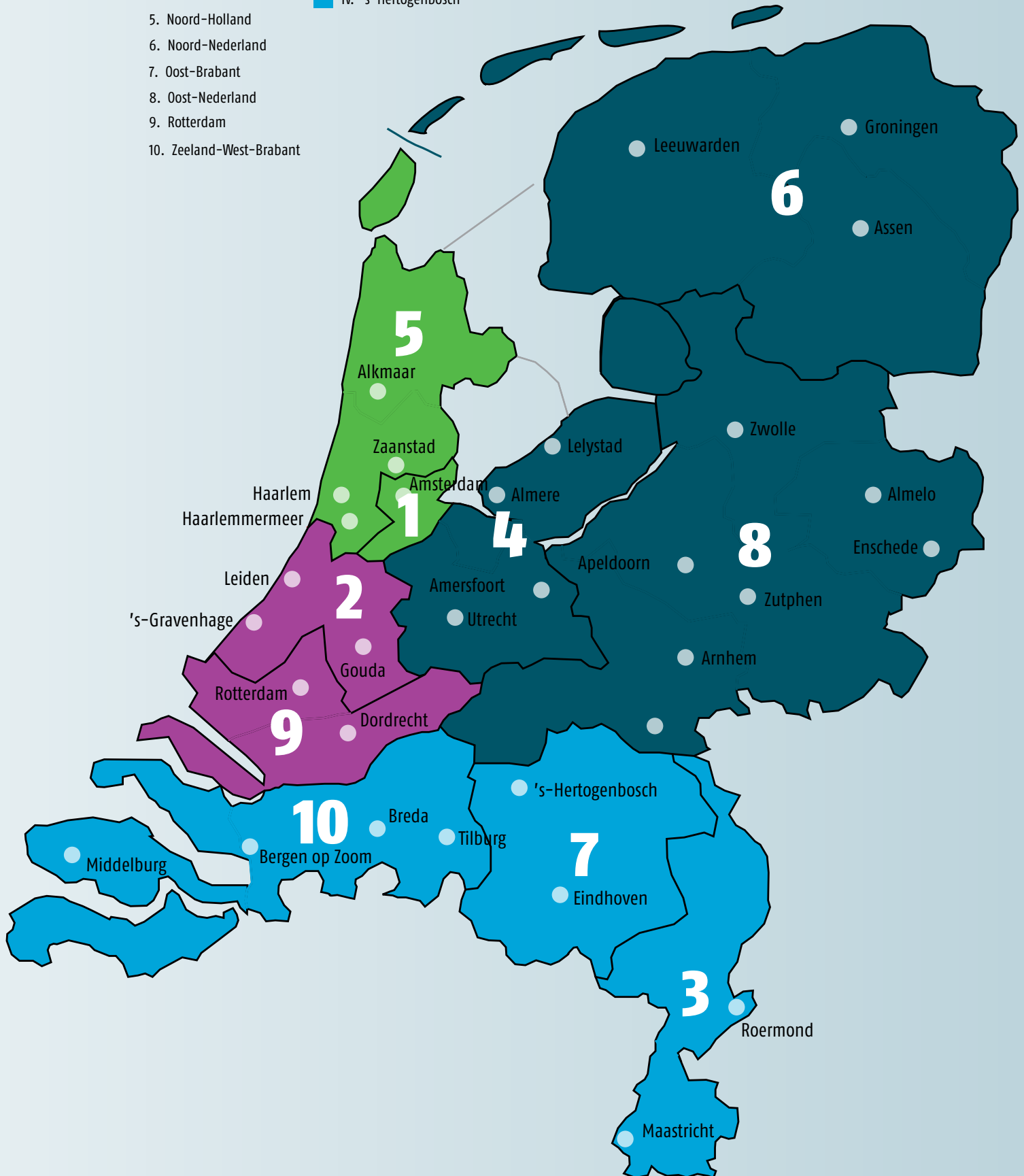
Meer info: bel 030 6691200 of 06 53162346

ARRONDISSEMENTEN:

1. Amsterdam
2. Den Haag
3. Limburg
4. Midden-Nederland
5. Noord-Holland
6. Noord-Nederland
7. Oost-Brabant
8. Oost-Nederland
9. Rotterdam
10. Zeeland-West-Brabant

RESSORTEN:

- I. Amsterdam
- II. Arnhem-Leeuwarden
- III. Den Haag
- IV. 's-Hertogenbosch

Nieuwe gerechtelijke kaart verandert de kaart van de Ordes

Als de herziening van de gerechtelijke kaart wet wordt, zal dat niet alleen de dagelijkse praktijk van de advocaat raken, maar ook de organisatie van de advocatuur. 'Zodra met het aantal arrondissementen ook het aantal plaatselijke Ordes wordt teruggebracht, helpt daaraan geen enkel advies of voornemen uit onze eigen gelederen.'

Georg van Daal
advocaat te Amsterdam¹

Op 17 december jl. is het concept wetsvoorstel Wet herziening gerechtelijke kaart (hierna: het 'Voorstel') met concept memorie van toelichting (hierna: de 'Memorie') ter consultatie voorgelegd.² Het aantal hofressorten vermindert tot vier en het aantal arrondissementen tot tien.³

De tien arrondissementen zijn: Amsterdam (het huidige arrondissement minus Gooi en Vechtstreek), Den Haag (zoals het is), Limburg (de arrondissementen Maastricht en Roermond), Midden-Nederland (het huidige arrondissement Utrecht, plus de Gooi en Vechtstreek en de provincie Flevoland), Noord-Holland (de arrondissementen Alkmaar en Haarlem), Noord-Nederland (de arrondissementen Groningen, Leeuwarden en Assen), Oost-Brabant (het arrondissement Den Bosch), Oost-Nederland (de drie arrondissementen Arnhem, Zutphen, Almelo plus het Overijsselse deel van het arrondissement Zwolle), Rotterdam (de arrondissementen Dordrecht en Rotterdam) en Zeeland-West-Brabant (de arrondissementen Breda en Middelburg).

De vier hofressorten zijn: Amsterdam (bestaande uit de nieuwe arrondissementen Amsterdam en Noord-Holland), Arnhem-Leeuwarden (dat de nieuwe arrondissementen Midden-Nederland, Noord-Nederland en Oost-Nederland omvat), Den Haag (de arrondissementen Den Haag en het nieuwe Rotterdam) en 's-Hertogenbosch (bestaande uit de nieuwe arrondissementen Limburg, Oost-Brabant en Zeeland-West-Brabant).

Zittingsplaatsen: aanwijzen en opheffen

In het huidige systeem heeft elk van de 19 arrondissementen een hoofdplaats, tevens de naamgever van het arrondissement, en kennen zij samen 29 nevenvestigingsplaatsen en 9 nevenzittingsplaatsen (in totaal 57 plaatsen). Het Voorstel kent slechts 'zittingsplaatsen'.⁴ Die kunnen worden aangewezen bij AMvB. Het voornemen is op die manier 32 zittingsplaatsen aan te wijzen, namelijk de 19 hoofdplaatsen van de huidige arrondissementen, plus 13 nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen.⁵ De vier hoven krijgen volgens het Voorstel in totaal 21 zittingsplaatsen.⁶

Alle 57 huidige plaatsen waarvandaan nu nog recht wordt gesproken blijven echter voorlopig toch in stand. Dat wordt mogelijk gemaakt door art. 20 lid 2 RO (nieuw) in combinatie met overgangs-

Eerste veranderingen

De onmiddellijke wijziging van het Voorstel voor procederende advocaten is dat Zeeuwse zaken in hoger beroep aan het Hof 's-Hertogenbosch zullen moeten worden voorgelegd in plaats van aan het huidige Hof 's-Gravenhage, gelijk Utrechtse zaken oostwaarts naar het Hof Arnhem-Leeuwarden moeten in plaats van naar het huidige Hof Amsterdam. Nu Arnhem en Leeuwarden zittingsplaatsen van hun nieuwe hof blijven, zal feitelijk in het enorme nieuwe hofressort Arnhem-Leeuwarden wel niet zo veel wijzigen.

recht, zoals neergelegd in art. XXXVI E Voorstel. Art. 20 lid 2 RO (nieuw) bepaalt namelijk dat ook de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad'), na inachtneming van enige consultatievoorschriften, voor elk gerecht 'overige zittingsplaatsen' kan aanwijzen, al dan niet voor een bepaalde periode. Art. XXXVI E Voorstel bepaalt dat elke nevenlocatie zoals die bestaat op de dag voorafgaand aan de inwerking-treding van het Voorstel per het moment van inwerkingtreding daarvan zal worden aangemerkt als zijnde een door de raad aangewezen zittingsplaats, indien deze nevenlocatie niet reeds als zittingsplaats is aangewezen in de AMvB ex art. 20 lid 1 RO (nieuw).

De Memorie stelt dat de aanwijzingsbevoegdheid van de raad ex art. 20 lid 2 RO (nieuw) impliceert dat de raad ook nevenlocaties kan opheffen.⁷ Hoewel niet met zoveel woorden gesteld, lijkt deze ophef-

¹ Bij VMW Taxand te Amsterdam.

² Zie www.internetconsultatie.nl/herzieninggerechtelijkekaart. Inspraak is mogelijk tot 'half februari'. Mocht u van de consultatiemogelijkheid actief gebruik maken, wilt u uw reactie dan ook sturen naar Jan Suyver, algemeen secretaris van de Orde: j.suyver@advocatenorde.nl (red.).

³ Het Voorstel vervangt in Artikel I de artikelen 1 tot en met 12 van Wet op de rechterlijke indeling door de nieuwe artikelen 1 tot en met 17 van de gewijzigde Wet op de rechterlijke indeling.

⁴ NB: de arrondissementen hebben dus géén hoofdplaatsen meer.

⁵ Zie het door art. II G Voorstel gewijzigde art. 20 lid 1 RO. Bij de inwerkingtreding van het Voorstel zou een AMvB in werking moeten treden waarin de 32 zittingsplaatsen worden aangewezen, zie Memorie, p. 5-6.

⁶ Zie de lijst op p. 6 van de Memorie.

⁷ Op p. 7.

O.a. bovenstaande bedrijven en kantoren, bekend op 30 december 2010, zijn aanwezig met stand en/of (workshop) spreker op Het Nationaal Juristencongres. Kijk voor een update op www.juristencongres.nl

11 MAART 2011
AMSTERDAM RAI

HET NATIONAAL JURISTEN CONGRES

VOOR MEER INFORMATIE EN GRATIS ENTREE GA JE NAAR:

WWW.JURISTENCONGRES.NL

BESTGRADUATES LAW

Ben jij een High Potential?

dekortstewegnaardetop.nl

Ken je een High Potential? Maak kans op € 1.000,-

BestGraduates Law 2011 wordt georganiseerd in samenwerking met onderstaande topadvocatenkantoren:

BestGraduates Law 2011 wordt mede mogelijk gemaakt door:

BestGraduates Law is een activiteit van **memory events** onderdeel van de **memory group**

fingsbevoegdheid slechts de door de raad aangewezen 'overige' zittingsplaatsen te kunnen betreffen en niet de bij AMvB aangewezen zittingsplaatsen.

Het vermoeden dringt zich op dat de Raad daadwerkelijk van zijn – ten aanzien van tijdelijke nevenzittingsplaatsen nu al bestaande⁸ – opheffingsbevoegdheid gebruik gaat maken. De Memorie stelt namelijk⁹ dat sluiting van diverse kleine locaties noodzakelijk is 'om de belangen van een kwalitatief goede rechtspraak veilig te stellen'. Die inkrimping van het aantal gerechtelijke locaties moet echter zorgvuldig geschieden, waarbij elk besluit tot aanwijzing of sluiting van de raad krachtens art. 106 RO door de minister kan worden vernietigd. Dat zal al met al dus wel de nodige tijd gaan vergen.

Voldongen feiten voor reorganisatie Ordes

In opdracht van de Orde is de laatste tijd nogal wat afgeadviseerd over een mogelijke bestuurlijke reorganisatie van de plaatselijke en landelijke Ordes. Over de adviezen van de Commissie bestuurlijke vernieuwing, ook wel de Commissie-Huydecoper (en over die van Doctors van Leeuwen) is in het *Advocatenblad* al aardig wat geschreven. Als het Voorstel wet wordt, kunnen we ons de moeite besparen verder te praten en te denken over wezenlijke onderdelen van die adviezen. Het Voorstel creëert namelijk ten aanzien van de reorganisatie van de plaatselijke Ordes en het landelijk College van Afgevaardigden een aantal voldongen feiten.¹⁰

De gezamenlijke advocaten met kantoor in een zelfde arrondissement vormen de orde van advocaten in dat arrondissement. De bepaling die dit regelt (art. 17 lid 2 Advocatenwet) blijft onder het Voorstel ongewijzigd. Als het aantal arrondissementen door het Voorstel vermindert tot tien, dan wordt daardoor van rechtswege

ook het aantal plaatselijke Ordes terug gebracht tot tien, die georganiseerd zullen zijn langs de lijnen van de nieuwe arrondissementen.¹¹ Daaraan helpt geen enkel advies of voornemen binnen onze eigen gelederen, hoe getalsmatig zinvoller of logischer die ook zouden zijn.

Het Voorstel voorziet in een overgangsregeling voor de inkrimping van 19 naar 10 plaatselijke Ordes (art. XXXVI L Voorstel). De Algemene Raad moet, na een consultatie die aan de inwerkingtreding van het Voorstel vooraf moet gaan, per de inwerkingtreding van het Voorstel voorlopige dekens en leden van de raden van toezicht aanwijzen voor de tien nieuwe plaatselijke Ordes. Vervolgens moeten binnen drie maanden na de inwerkingtreding de nieuwe Ordes op reguliere wijze hun nieuwe dekens en leden van de raden van toezicht kiezen.

Voor de samenstelling van het College van Afgevaardigden, dat thans 93 leden telt, wordt in art. VI B Voorstel art. 20 Advocatenwet gewijzigd. In plaats van de daarin nu genoemde zeven getalsmatige categorieën Ordes komen drie categorieën, namelijk tot 1500 advocaten, tussen de 1500 en 3000 advocaten en meer dan 3000 advocaten. Deze categorieën mogen respectievelijk vier, zes en acht afgevaardigden leveren. Deze categorieën en aantallen afgevaardigden zijn overigens gelijk aan de voorstellen van de Commissie-Huydecoper. Over de duim rekenend aan de hand van de aantallen advocaten in de huidige arrondissementen, zullen de nieuwe Ordes bestaan uit vijf 'kleine', vier middelgrote en één grote. Dat levert 52 leden op van het College van Afgevaardigden.

In de overgangsregeling blijft het College maximaal drie maanden na de inwerkingtreding van het Voorstel samengesteld zoals het was.¹² Gedurende die periode moeten de nieuwe plaatselijke Ordes de nieuwe (aantallen) afgevaardigden kiezen.

Nu de raden van discipline langs de lijnen van de hofressorten georganiseerd zijn en blijven,¹³ zullen die moeten worden aangepast aan de nieuwe ressortgrenzen.

Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden

Nu het nieuwe ressort Arnhem-Leeuwarden maar één raad van discipline kan kennen, bepaalt art. XXXVI L onder 6. Voorstel dat het bestaande College van Afgevaardigden na de nodige consultatie uit de (plaatsvervangende) leden-advocaten van de huidige raden van discipline van de huidige ressorten Arnhem en Leeuwarden de (plaatsvervangende) leden-advocaten aanwijst van de nieuwe Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden. Zodra de nieuw verkozen raden van toezicht en het college van afgevaardigden nieuwe stijl zijn geïnstalleerd, moeten die in overstemming met het ongewijzigde art. 46b lid 4 Advocatenwet de nieuwe (plaatsvervangende) leden-advocaten van de Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden voordragen, respectievelijk uit de voorgedragenen kiezen.*

* Art. 46b lid 2 Advocatenwet wordt niet gewijzigd. Dit bepaalt dat de (plaatsvervangende) voorzitters van de raden van discipline worden benoemd door de Minister van Justitie. Dat zowel tijdelijk als definitief ook een nieuwe voorzitter en een nieuwe plaatsvervangend voorzitter van de Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden moeten worden benoemd, lijkt in de ijver van het schrijven van het overgangsrecht te zijn vergeten.

Heel ingewikkeld is dat voor het grootste deel niet. De raad van discipline van Amsterdam oud wordt die van Amsterdam nieuw, die van 's-Gravenhage oud wordt die van Den Haag nieuw en die van 's-Hertogenbosch oud wordt die van 's-Hertogenbosch nieuw.¹⁴ Alleen bij de raden van Arnhem en Leeuwarden is het wat ingewikkelder (zie kader).

Hervorming? Eerst consultatie

Het Voorstel wijzigt de gerechtelijke kaart ingrijpend. Dat gelijktijdig ook het College van Afgevaardigden en de plaatselijke Ordes zullen worden heringericht, lijkt tot dusverre wat aan de aandacht te zijn ontsnapt. Als men binnen de Orde invloed op de hervormingen van de eigen organisatie wil, zal men zich eerst moeten richten op inspraak via consultatie op het Voorstel, en vervolgens op veranderingen op die gebieden waar het Voorstel – zodra dat wet is geworden – géén voldongen feiten presenteert.

8 Op grond van de artt. 7 en 8 Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen kan de raad nu al – maar uitsluitend: – tijdelijke nevenzittingsplaatsen van de hoven en rechtbanken aanwijzen, en dus ook opheffen.

9 Op p. 7.

10 Waartegen diegenen die zich daartoe geroepen in het kader van de consultatie natuurlijk kunnen ingaan.

11 Zie hierover de Memorie, p 15–17.

12 Art. XXXVI L Voorstel overgangsrecht, onder 3.

13 Art. 46a lid 1 Advocatenwet, dat ongewijzigd blijft.

14 Art. XXXVI L onder 4 Voorstel.

Advocaten pleiten staande

Staande pleiten is uit, tot verdriet van voorzieningenrechter Vrieze.
Hoe kon het zo in de versukkeling raken?

Gradus Vrieze
voorzieningenrechter te Zutphen

Een jaar of wat geleden kwamen twee advocaten uit Antwerpen bij mij pleiten in een kort geding. Niet alleen hun uitrusting was tot in de puntjes verzorgd: gesteven beffen die niet op halfzeven hingen of voor het laatst in de vorige eeuw gewassen waren, een kek hermelijnstaartje over de schouder. Maar ze stonden ook te oren dat de stukken eraf vlogen. Pas zodra de confrère het woord gekregen had, zetten ze zich uit hoofdsheid neer om degene naar wie de rechter nu het oor neeg, niet naar de kroon te steken. Ze bedienden

zich van pleitnotities, bestaande uit een paar steekwoorden die het hun veroorloofden vrijuit de rechter toe te spreken, zonder de draad uit het oog te verliezen. Wanneer de rechter vragen of twijfels uitte, waren ze zodoende in staat om ad rem en *to the point* te reageren. Geen moment lieten ze zich door zijn interrupties uit het veld slaan: fijn om te weten wat hem niet duidelijk was. Oog voor elkaar en voor de rechter, die ze moes-

De advocaat ploft als een zoutzak neer naast zijn cliënt

De gemiddelde Hollandse advocaat komt zuchtend binnen, zeulend met een stapel mappen die hij op de tafel kwakt. Hij ploft als een zoutzak neer naast zijn cliënt – zo, die zit. Van de rechter die op een verhoging zit, ziet hij nog net de neus die uitsteekt boven het opstaande randje van diens tafel. Dat de rechter wanhopig in de ongeordende stapel producties zit te bladeren, ontgaat hem zo ten enen male. Alleen na sterke aandrang komt hij zo nu en dan steunend overeind om de rechter te helpen zich te oriënteren op overgelegde foto's. Monofoon draagt hij zijn pleitnota voor, een uit gedicteerde en nimmer gecorrigeerde anakoloeten bestaande schriftelijke conclusie. In de lange volzinnen en alinea's laat het kernwoord zo lang op zich wachten, dat de luisterende rechter maar gaat zitten meelesen in de aan de griffier overhandigde pleitnota. Pleitnotities van vele tientallen pagina's nodigen de rechter uit er zo snel mogelijk een eind aan te maken.

Het was op 14 december jongstleden 200 jaar geleden dat Napoleon advocaten bij *décret impérial* voorschreef, dat 'ils plaideront debout et couverts'. Waarom beginnen dan toch alle advocaten meteen te zeulen met het perspex lessenaar-tje dat ik voor hen heb laten aanschaffen? Hoe kon het staande pleiten zo in

ten zien te overtuigen en wiens gezicht volgens Cicero de stuurman (*rector*) van de spreker is. Niet alleen kruisten ze de degens met verve en zwier, de betrokkenheid straalde er ook van af. Alert reageerden ze op twijfels en fronsen van de rechter. Vief schoten ze te hulp wanneer hij in de berg producties een stuk niet meteen kon vinden. Hadden we ze zo elke dag maar, verzuchtten de griffier en ik na afloop tegen elkaar.

moment guys...
where was I?

de versukkeling raken dat die lessenaar meestal op de grond eindigt?

Keuzemenu

Ik moet toegeven: de regel dat staande moet worden gepleit, is wel dwingend geformuleerd, maar het artikel staat al sinds 1810 in de rubriek ‘Van de bevoegdheden en verplichtingen van de advocaat’. Alsof het een keuzemenu betreft en de advocaat niet verplicht, doch slechts bevoegd is om te staan pleiten. De wetsgeschiedenis – eerst van het in 1838 in Reglement III overgenomen decreet, later van de Advocatenwet – verduidelijkt de bedoeling ook niet. En daarmee had de veranderende tijdgeest in de jaren zeventig van de vorige eeuw vrij spel. Vanaf die tijd zat iedereen elkaar in de zittingszaal maar wat voor te lezen om vervolgens nog wat na te keuvelen, in plaats van met verbaal geweld tegen elkaar te hoop te lopen en met vlijmende retoriek elkaar de pas af te snijden. Advocaten leken te zijn vergeten dat hun houding de welluidendheid bepaalde en dat verstaanbaarheid voorafgaat aan begrijpelijkheid.

De trend naar zittend pleiten werd vervolgens bevestigd in de jaren negentig, tijdens het ambitieuze bouwprogramma JR 120. Veel rechtbanken die toen hun civiele zittingszalen mochten herinrichten, waren aangestoken door het virus van de gelijkwaardigheid van procesdeelnemers. De zittingszalen uit die tijd nodigen meer uit tot een rondetafelconferentie en herinneren in niets meer aan zo’n ouderwetse gelambribeerde balzaal, waar advocaten neigend of reverences makend binnentraden en achterwaarts de hoge zaal verlieten, gelijktijdig natuurlijk¹. Zoals bijvoorbeeld

‘De advocaten pleiten staande, gekleed in het kostuum bij het bijzondere reglement op dat onderwerp bepaald, des goedvindende met gedekten hoofde.’ Aldus de regel die nu is te vinden in art. 14 Advocatenwet, en die sinds *Staatsblad* 1838, 36 inhoudelijk niet is veranderd.

op het omslag van Hugo de Groots *Inleidinge tot de Hollandsche rechts-geleerdheid*, waar de advocaten stonden of heen en weer liepen. Alleen de rechter zat sereen op zijn verhoging, als blijk van wijsheid – en als hij de benen gekruist had, van bedachtzaamheid: woedend opspringen bracht je ten val. De enkele advocaat die zat, was duidelijk nog lang niet aan de beurt.

Arme Napoleon, arme wetgever die

Vanaf de jaren zeventig zat iedereen elkaar maar wat voor te lezen, om vervolgens nog wat na te keuvelen

zijn voorschrift dat advocaten staande pleiten eerst in Reglement III en later in de Advocatenwet overnam: geruisloos terzijde geschoven. En dat terwijl eenieder weet, dat wie zittend spreekt, minder ver reikt. De stem van wie zit, komt uit een ineengedoken klankkast. Niet voor niets zingen koren staande. Bovendien: wie staat, loopt makkelijker. De staande pleiter kan dan gemakkelijk toesnellen om de rechter iets aan te wijzen. Niet dat men het spreekgestoelte moet op- en afjlen². Laat staan dat men om tegenpleiter en rechter heencirkelt. De Romeinse retorica-leraar Quintilia-

nus adviseert in zijn *Institutio Oratoria*: ‘Wanneer (...) de heraut het teken heeft gegeven dat het pleidooi kan beginnen, moet je rustig opstaan. Dan moet je even de tijd nemen (...) totdat de rechter gereed zit om naar je te luisteren.’ Quintilianus prefereert lopend spreken boven zitten: ‘Het optreden kan dan niet de vaart krijgen die het anders zou hebben.’ Lopend spreken brengt echter extra gevaren met zich mee: ‘Ondragelijk is het dat sommigen de toga terugslaan tot op hun linkerschouder, met de rechterhand de plooiën tot aan hun lendenen opentrekken en dan gesticulerend met hun linkerhand rondwandelen en hun verhaaltjes afsteken. (...) Naar de bankjes van de tegenpartij oversteken geldt als ongeleefd (...) en komt het al voor dat men het in het vuur van het betoog toch doet, dan is de terugweg altijd een enorme anticlimax.’

Pleitwijzer

Staan lijkt de gulden middenweg. In de sinds 2000 jaarlijks door Bert Bakker herdrukte *Pleitwijzer* wordt daar dan ook stilzwijgend van uitgegaan: ‘Ga recht voor de kathedraal staan en neem een ontspannen houding aan. Tijdens het spreken leunt u niet over de kathedraal, maar staat u rechtop. U spreekt zo veel mogelijk uit het hoofd (...). U houdt oogcontact (...) met de rechter’. Pleiten aan de hand van korte aantekeningen met daarin de belangrijkste punten komt de presentatie en daardoor de overtuigingskracht ten goede, aldus de *Pleitwijzer*; voorlezen maakt het moeilijk om accuraat te reageren. En de Ware Pleiter houdt zich in zijn reacties aan het advies van Hugo de Groot: wat de tegenstander ook beweerd heeft, blijf bij je eigen betoogopbouw.³

Het is al met al maar te hopen dat de Nederlandse advocaat zich door zijn Vlaamse collega’s laat inspireren tot een herwaardering van het staande pleiten, voordat de wetgever in één van zijn reguliere buien van opruimwoede art. 14 van de Advocatenwet in de papiermand deponceert.

² Joannes van der Linden, *De Ware Pleiter*, 1827, herdrukt door Jongbloed te Den Haag in 1989, p. 102

³ Idem, p. 69

PLEASE, RAISE ARMS
ACCORDING TO PICTURE

A.U.B. ARMEN HOUDEN
ZOALS AFGEBEELD

De Schiphol-uitspraak
van het hof zal
verstrekkende
gevolgen hebben
voor de praktijk

Passagiers op Schiphol ten onrechte lukraak bevroegd

Honderd procent controle, nul procent grondslag

Alle passagiers die vanuit Suriname, de Nederlandse Cariben en Venezuela naar Nederland vliegen, worden op Schiphol aan een 100 procent-controle onderworpen. Deze maatregel lijkt na een recent arrest van het Gerechtshof Amsterdam zijn langste tijd te hebben gehad.

Iwan Appel¹

advocaat te Amsterdam

Sinds december 2003 vindt er op de luchthaven Schiphol een 100 procent-controle plaats op vluchten uit Suriname, de (voormalige) Nederlandse Antillen, Aruba en Venezuela. Passagiers, hun bagage, de vracht en het vliegtuig worden systematisch gecontroleerd op verboden goederen. Bij het betreden van het luchthavengebouw staan vervolgens douaneambtenaren klaar die de passagiers befragen over bijvoorbeeld de financiering van hun ticket, het doel van de reis en de aard van het werk dat men doet. Reizigers die niet meewerken, worden meegenomen naar aparte controleruimtes en al dan niet beboet wegens het niet-voldoen aan een ambtelijk bevel tot gevolg (art. 184 Sr). Ook zijn er gevallen bekend waarin de weigerachtige passagier werd meegenomen naar die aparte controleruimte om daar geïnterviewd te worden. De Nationale ombudsman heeft al meerdere keren de gang van zaken met betrekking tot de 100 procent-controles als mensonterend gekwalificeerd.²

Voor beantwoording van de vraag of er sprake is van overtreding van art. 184 Sr is onder meer van belang of het ambtelijk bevel dat niet wordt opgevolgd, rechtmatig is gegeven. Oftewel, is het ambtelijk bevel om inlichtingen te verstrekken ter zake de 100 procent-controles gebaseerd op een wettelijke bevoegdheid, en zo ja, welke?

Het Gerechtshof Amsterdam beantwoordde deze vraag onlangs ontkenmend.³ De zaak was als volgt. Cliënt kwam na een lange vlucht uit Suriname aan op Schiphol. Bij de *gate* werd hem door de dienstdoende douaneambtenaar onder meer gevraagd naar zijn werk en het doel van zijn reis – vragen waar hij geen antwoord op wilde geven. Cliënt werd vervolgens meegenomen naar een speciale controleruimte. De vragen werden hem vervolgens nogmaals gesteld. Wederom weigerde hij te antwoorden. Hierop werd hij tweemaal gevorderd de vragen te beantwoorden, maar cliënt volhardde in zijn weigering. Hij werd daarop aangehouden wegens het niet-voldoen aan een ambtelijk bevel en overgedragen aan de Koninklijke Marechaussee. Uiteindelijk werd hij vervolgd wegens het niet-voldoen aan een krachtens art. 14 van het Communautair Douanewetboek (CDW) gegeven bevel.

Dit artikel luidt: ‘Voor de toepassing van de douanewetgeving dient elke persoon die direct of indirect bij de desbetreffende transacties die in het kader van het goederenverkeer worden verricht, is betrokken, de douaneautoriteiten op hun verzoek en binnen de eventueel vastgestelde termijnen alle nodige bescheiden en inlichtingen, ongeacht de dragers waarop die bescheiden en inlichtingen zich bevinden, te verstrekken en deze autoriteiten alle nodige bijstand te verlenen.’

Het hof overweegt dan: ‘Het CDW is vastgesteld bij verordening van de Raad van de Europese Gemeenschappen (nr. 2913/92) van 12 oktober 1992.⁴ Voorts zijn in deze kwestie van belang de artikelen uit de Algemene douanewet, waarin het CDW ook hier van toepassing is verklaard.⁵ De Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de invoering van de Algemene douanewet houdt onder meer in: Voorts geldt dat de controlebevoegdheden op het terrein van de douanewetgeving niet worden ingesteld door middel van nationale wetgeving; zij vloeien rechtstreeks voort uit het CDW.⁶ Om tegen deze achtergrond tegemoet te kunnen komen aan de maatschappelijke wenselijkheid om een uniformering van de controlebevoegdheden van de Nederlandse douane op fiscaal en niet-fiscaal terrein tot stand te brengen [...], is ervoor gekozen die bevoegdheden in de Algemene douanewet een eigen plaats te geven. Uiteraard kunnen de bevoegdheden, gelet op de reikwijdte van de Algemene douanewet, alleen worden uitgeoefend in relatie tot goederen waarvoor bij het binnenbrengen, dan wel het verlaten van het douanegebied van de Gemeenschap [...] sprake is van toepasselijkheid van regelgeving [...] inzake de toepassing van verboden of beperkingen.’

Ter zitting van het hof op 17 november 2010 verwees de advocaat-generaal naar een notitie die namens de Algemeen Di-

¹ Advocaat bij De Koning en Vergouwen Advocaten te Amsterdam.

² Rapport 2006/230.

³ Gerechtshof Amsterdam 1 december 2010, parketnr. 23-002797-09, LJN: B06489.

⁴ *Publicatieblad* nr. L 302 van 19 oktober 1992.

⁵ Art. 1:1 evenals art. 1:5 Algemene douanewet.

⁶ TK 2005-2006, 30 580, nr. 3, p. 86.

recteur Douane in verband met deze kwestie was opgesteld. Hierin werd aangegeven dat volgens art. 14 van het CDW aan alle bij het binnenbrengen van goederen betrokken personen de verplichting is opgelegd aan de douaneautoriteiten alle nodige inlichtingen te verstrekken. Het ziet dus op de in- en uitvoer van goederen; hieronder valt ook de invoer van verdovende middelen.⁷

Een groot verschil is echter dat ten aanzien van de meeste reizigers die op Schiphol aankomen geen enkele verdenking bestaat van overtreding van de Opium- of Douanewet. Het genoemde artikel is om die reden dan ook niet op hen van toepassing.

Het hof overweegt: 'Blijkens voornoemde wettelijke bepalingen en de toelichting daarop kunnen controlebevoegdheden als het vragen van inlichtingen worden ugeoefend ten aanzien van de in- en

uitvoer van goederen. In het licht van de strekking van die bevoegdheden, te weten de vaststelling van douanerechten, moet naar het oordeel van het hof worden aangenomen dat een verzoek om inlichtingen niet behoeft te worden ingewilligd in een situatie waarin nog in het geheel niet duidelijk is dat sprake is van in- of uitvoer van goederen als bedoeld in de douanewetgeving.[...] Het vorderen van inlichtingen in de fase daaraan voorafgaand moet worden beschouwd als prematuur.'

Bij voormelde stand van zaken was er in de onderhavige kwestie geen sprake van een wettelijke bevoegdheid om inlichtingen te vragen. Vrijspraak volgde. Het hof benadrukt wel dat de douaneambtenaren vele bevoegdheden ten dienste staan om te onderzoeken of reizigers betrokken zijn bij de invoer van verdovende middelen. Dat zijn echter de gebruikelijke controlebevoegdheden die vrijwel iedere passagier moet dulden op het moment dat deze met het vliegtuig reist en die hebben een meer passief karakter.

Inmiddels heeft minister Opstelten van Veiligheid en Justitie echter laten weten dat het arrest niets betekent voor de rechtmatigheid van de 100 procent-controles en dat die daarom gewoon doorgaan.⁸ Daarmee miskent hij dat het hof heeft geoordeeld dat de interviews die in het kader van die controles plaatshebben, wettelijke grondslag missen. Met andere woorden: of de wet moet worden aangepast, of dit onderdeel van de controles moet vervallen.

Hoe het ook zij, het arrest zal verstrekende gevolgen hebben voor de praktijk op Schiphol. Nietsvermoedende reizigers worden daar immers dagelijks geconfronteerd met vragen waarop zij geacht worden antwoord te geven – ten onrechte dus. Hoog tijd dat daar een eind aan komt en ik verwacht dat deze uitspraak daar een eerste aanzet toe zal geven.

⁷ HR 13 mei 1997, nr. 104.021, NJ 1998/481 met conclusie A-G Machielse.

⁸ Zie 'CDA: 100% controle op Schiphol handhaven', gepubliceerd op www.tweedekamer.nl op 7 december 2010.

(advertenties)

Dorhout Advocaten in Groningen
zoekt een advocaat met 3 à 5 jaar
ervaring en een civielrechtelijke achtergrond.

Interesse? Kijk dan op www.dorhout.nl of
neem contact op met Hans Koenders.

T 050-5206520

DORHOUT ADVOCATEN

Brokking & Boelens Advocaten
te Valkenswaard

Gespecialiseerd in
arbeidsrecht en
personen- & familierecht

Wij zoeken voor de uitbreiding van onze dienstverlening:

- een gedreven advocaat-medewerker; specialisatie behoort tot de mogelijkheden
- een (gevorderde) advocaat-stagiaire met affiniteit met bovenvermelde rechtsgebieden

Sollicitatiebrieven met CV kunt u richten aan:

Brokking & Boelens Advocaten
T.a.v. mw. mr. B.A.H.M. Boelens
Leenderweg 36
5554 CL Valkenswaard

T: 040-2070129
E: info@brokkingboelens.nl
W: www.brokkingboelens.nl

Wat maakt een verdediging tot een politieke verdediging?

Theo van Schagen
redactielid

‘Het recht is gestolde politiek’ – deze stelling wordt vaak aan studenten voorgehouden en als juist gepresenteerd. De politiek is weliswaar ‘partijdig’, maar als dit eenmaal heeft geleid tot wetgeving, dan beschouwt men die als ‘neutraal’, immers, het geldt voor iedereen en het wordt toegepast door een onafhankelijke rechter. De rol van de politiek is dan uitgespeeld.

Het is deze visie waar Ties Prakken en Jan Fermon zich tegen verzetten. Zij schreven *Politieke verdediging – Een analyse van historische en actuele politieke strafzaken en de strategie van de verdediging* (medio 2010 verschenen). Fermon is advocaat in Brussel en strafrechtonderzoeker aan de Universiteit Maastricht. Ties Prakken, eveneens advocaat, is emeritus hoogleeraar strafrecht aan dezelfde universiteit.¹ Zij vinden dat die ‘gestolde politiek’ geenszins neutraal is omdat het de resultante is van machtsverhoudingen in de samenleving. Het zijn immers de machthebbers die hun belangen verankeren in het recht. Dat leidt ertoe dat men al gauw in aanraking komt met het strafrecht indien men zijn grondwettelijke rechten volledig wil benutten, zoals de vrijheid om zich te verenigen en om zich te uiten.

Het boek behandelt aspecten van de politieke verdediging. Wat maakt een proces tot een politiek proces en wat maakt een verdediging tot een politieke verdediging? Volgens de schrijvers hangt het van de opstelling van het OM af of een proces ‘politiek’ wordt. Of een verdediging politiek wordt, dat hangt af van het oordeel van de verdachte en van

Jan Fermon, Ties Prakken, *Politieke verdediging – Een analyse van historische en actuele politieke strafzaken en de strategie van de verdediging*. Wolf Legal Publishers, 2010. www.wolfpublishers.nl. ISBN-10: 9058505448, ingenaaid, € 35. Zie ook <https://sites.google.com/site/politiekeverdediging/>

zijn advocaat. Enkele voorbeelden: Zo heeft de opstelling van het OM er voor gezorgd dat Nelson Mandela is berecht als ‘terrorist’ waardoor het een politiek proces werd en in de geruchtmakende zaak van ‘Dreyfus’ werd de verdediging een politieke verdediging door het beroemde geschrift *J’Accuse* van Emile Zola (zelf geen advocaat).

De auteurs zien de politieke verdediging dus niet als een neutrale aangelegenheid maar meer als het bieden van steun aan emancipatorische bewegingen, ook al impliceert dat uiteraard niet dat men die daden ook altijd goedkeurt.

Ook voor het OM

Het boek bevat veel nuttige informatie voor zowel iemand die alleen iets meer over dat onderwerp wil weten als voor iemand die ook daadwerkelijk zelf rechtshulp verleent. Het is ingedeeld in vier delen die zich ook goed afzonderlijk

laten lezen. De concepten van de politieke verdediging met theoretische beschouwingen vindt men in deel I. In deel II wordt ingegaan op de deelaspecten van de politieke verdediging met voorbeelden en oplossingen. Deel III bevat een volledig uitgewerkt voorbeeld van een actuele zaak die in België heeft gespeeld. (De zogenoemde ‘DHKP-C-zaak’ die betrekking had op een aanslag op een industrieel waarbij de aanslag door de Turkse overheid bestempeld werd als een poging om de Turkse staat omver te werpen.)

Deel IV bevat tips en adviezen voor de praktijk waarmee cliënten en advocaten hun voordeel kunnen doen. De auteurs realiseren zich dat het boek daarmee niet alleen gezien kan worden als een soort trukendoos voor advocaten maar ook van waarde kan zijn voor het OM. Volgens hun eigen mededeling hebben zij dit op de koop toe genomen. Dit vierde deel van het boek zou zich, naar mijn mening, goed lenen voor een afzonderlijke uitgave in het fonds *Ars Aequi Libri*. Dus een beknopte handleiding, aangevuld met jurisprudentie, voor studenten en voor advocaten die zich op dat gebied begeben.

Aan het slot is een literatuurlijst opgenomen en een lijst van rechtszaken waarin de auteurs als advocaat (mede) de verdediging hebben gevoerd. Ook is een verklarende lijst aanwezig van Belgische en Nederlandse rechtstermen. Zo leren we dat een verdachte alleen die naam heeft bij de politie – zodra er een rechter aan te pas komt promoveert hij tot ‘beklaagde’. Evenzo leert men dat de deken van de Orde van Advocaten in België luistert naar de mooie naam ‘Stafhouder’.

Tot slot een laatste wens: bij een eventuele herdruk zou een trefwoordenregister de gebruikswaarde bepaald verhogen.

¹ Zie ook voor in dit blad de kritiek die zij had op het gebrek aan politieke verdediging door Moszkowicz in het Wildersproces.

Orde handboek geeft het voorbeeld

Vierhonderd keer is hij inmiddels verkocht, de nieuwe online applicatie van de Orde ter vastlegging van kantoorprocedures. Wat zijn de eerste ervaringen van gebruikers?

Mark Maathuis
redacteur

Het Kantoorhandboek van de Orde met voorbeeldprocedures, sinds oktober te koop, is met name geschikt voor de kleinere tot middelgrote kantoren, en geeft inzage in normen en beschrijvingen en biedt ruimte voor vijf gebruikers.

‘Het is een inspiratiebron, goed voor de beroepsgroep en handig voor nieuwe medewerkers,’ zegt Polo van der Putt, partner bij Vondst Advocaten in Amsterdam, over het kantoorhandboek. Maar, zo voegt hij toe, ‘nadat wij het Orde kantoorboek hadden gedownload, hebben we het vervolgens zo aangepast aan de eigen wensen dat we het al doende eigenlijk volledig herschreven hebben.’

De mogelijkheid om het kantoorhandboek aan de eigen kantoor situatie aan te passen, was een voorwaarde van de Orde en het belangrijkste uitgangspunt bij het opstellen, zegt Peter van Grootheest van Syslogic. Deze leverancier ontwikkelde de online applicatie waarmee de kantoorhandboeken worden vastgelegd en beheerd. Hierbij kwam de erva-

ring die dit Nijkerkse bedrijf heeft met notarissen, accountants en gerechtsdeurwaarders goed van pas. ‘De overheid wil regulering zien en publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties verwerken dat in een verordening. Dan komen wij om de hoek kijken. Volgens verordeningen moeten procedures en dergelijke beschreven worden en in dat proces zitten veel valkuilen,’ zegt Van Grootheest. Zo moet de juiste balans gevonden worden tussen algemene bewoordingen met voldoende sturing en concrete aanwijzingen die ook flexibiliteit verdragen. ‘Ons principe is “KIS,” oftewel “Keep It Simple.” Professionals maak je namelijk erg verdrietig met al te gedetailleerde beschrijvingen en dikke ordners vol uitgebreide kerstboomstructuren,’ aldus Van Grootheest.

Tijdwinst

Desondanks kostte het omzetten naar de eigen procedures en wensen ‘best veel tijd,’ aldus Van der Putt. ‘Niet alles sloot even goed aan en om het werkbaar te houden moet je er zelf handen en voeten aan geven. Wij hebben het boek geprint en iedereen met een grote stapel papier naar huis zien gaan.’ Uiteindelijk zijn alle

bestaande processen vastgelegd, zegt Van der Putt, waarbij de nodige discussies werden gevoerd. ‘Er heerste een zekere angst dat het kantoorhandboek zou leiden tot een afvinkcultuur. Dat is gelukkig niet het geval en zo kunnen we doorwerken in de sfeer zoals wij dat willen.’

Dat het invullen van het kantoorhandboek – ook voor wie het niet volledig herschrijft – tijd kost, is logisch, zegt Van Grootheest. ‘Het handboek staat vol werkinstructies en als je die gaat invullen, moeten andere processen ook inzichtelijk gemaakt worden. En zo rolt het balletje steeds verder.’ Daarnaast is deze manier van werken relatief nieuw voor de advocatuur. ‘Accountants doen dit zo al veel langer – daar hebben wij ook onze ervaring opgebouwd. Bij de advocatuur bestaat de behoefte nog niet zo lang.’ Bovendien betaalt een goed ingevuld en werkbaar kantoorhandboek zich uiteindelijk terug, aldus Van Grootheest, bijvoorbeeld bij het inwerken van nieuwe medewerkers.

Een voordeel dat ook Van der Putt onderkent. ‘Als alles handig op een rij staat, levert dat tijdswinst en een kwaliteitsslag op.’ En alles bij elkaar genomen valt de

Column

Gold card

Dolph Stuyling de Lange

werklust voor de advocatuur mee, voegt Van Grootheest toe. 'Het Orde handboek gaat uit van 38 artikelen. Dat is *peanuts* vergeleken met de accountancy, waar je de hoeveelheid artikelen met een factor 10 vermenigvuldigen.'

Aanschaffen, ja of nee?

'Voor wie nog niet met een kantoorhandboek werkt en niet weet hoe zoiets eruit moet zien, is dit boek een goed en handig voorbeeld,' aldus Van der Putt. 'Dat wij onze eigen draai eraan gegeven hebben, komt omdat iedereen uit onze maatschap afkomstig is van grote kantoren waar men al langer met vaste procedure werkt. Eigenlijk hadden wij alle procedures al, alleen niet altijd vastgelegd. Maar als ik het over zou moeten doen, zou ik het op precies dezelfde manier doen.'

Dat het handboek volgens de Orde met name geschikt zou zijn voor de kleinere tot middelgrote kantoren ziet Van Grootheest niet terug in de verkoopcijfers. 'Het wordt over de hele linie aangeschaft.' Een reden daarvoor is volgens hem ook omdat het Orde kantoorhandboek een online applicatie is. 'Dat is een groot voordeel ten opzichte van je eigen handboek maken. Dit handboek heeft een update mechanisme dat twee keer per jaar wordt bijgewerkt.' En handigheid met computers is geen vereiste, benadrukt Van Grootheest. 'We krijgen wel vragen van echte digibeten binnen, maar over het algemeen geldt dat wie met internet kan omgaan, ook met ons systeem goed uit de voeten kan.'

Weet u wie de beste cliënten van uw kantoor zijn? Welke cliënten komen regelmatig terug, brengen interessant werk, betalen goede tarieven – en betalen op tijd? Veel advocaten, en zelfs ook veel bestuurders van advocatenkantoren, weten dat niet: ja, wel zo'n beetje, maar een lijstje met de 'beste' tien of twintig cliënten hebben ze niet paraat. En als zij dat al niet hebben, wie zou dan de telefoniste, de receptioniste, de stagiaire of de secretaresse kunnen verwijzen dat ze die cliënten niet met wat extra aandacht behandelen?

Waarom komen cliënten terug? Een voor de hand liggende misvatting is dat dat te maken heeft met de kwaliteit van het juridische werk: er zijn echter maar een paar cliënten die juridische kwaliteit op haar merites kunnen waarderen. En dat zijn vaak bedrijfsjuristen van grotere bedrijven, die standaard werken met een aantal kantoren en die bij grote deals een kantoor selecteren met behulp van 'pitches'. Je moet als kantoor natuurlijk niet al te grote missers maken, maar kwaliteit is – in de woorden van de goeroe David Maister – een 'hygiëne-factor': het moet in orde zijn, maar het speelt geen beslissende rol.

Over die juridische kwaliteit nog twee relativerende opmerkingen:

- iedereen kent wel matige of zelfs slechte advocaten, die toch mooie cliënten hebben;
- op hoeveel gebieden durft u met droge ogen vol te houden dat u een betere kwaliteit kunt bieden dan tien kantoren van een vergelijkbare grootte?

Kortom: juridische kwaliteit zal niet de reden zijn voor een goede cliënt om bij u te blijven. Waarom blijft die dan toch? Allerlei commerciële organisaties hebben dat allang uitgevonden en hebben daarom de 'gold card'. Die kaart staat voor optimale klantenzorg en service. Liefst is dat natuurlijk totaal in orde voor iedereen, maar in de praktijk is er schaarste: als twee cliënten komen met een urgente zaak, wie wordt dan het eerst behandeld?

En wat kun je nog meer doen voor je beste cliënten? Je kunt ze bijvoorbeeld kosteloos toegang geven tot (een deel van) je knowhow? Ze uitnodigen voor speciale cursussen. Een advocaat detacheren als hun eigen bedrijfsjurist twee maanden weg is met zwangerschapsverlof.

De les

Zorg dat je weet wie je beste cliënten zijn, en zorg dat ze merken dat ze een bijzondere plek innemen.

(advertenties)

VU Law Academy

betrokken op úw competentie

Leergang Europees Recht voor de algemene rechtspraktijk
(start maart 2011)

Praktische uitwerking op vier belangrijke rechtsgebieden

www.vula.nl

130 jaar VU VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

Cursusagenda Sdu Juridische Opleidingen

Datum	Cursus	Locatie	Punten	Kosten
28 januari	LSA Symposion*	Den Haag	4 PO	€ 475,-
31 januari	Afstammings-, adoptie-, gezags- en omgangsrecht**	Breukelen	4 PO	€ 545,-
8 februari	Geschillen rond de koop-/aannemingsovereenkomst*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
10 februari	Aanbestedingsrecht*	Breukelen	6 PO	€ 695,-
10 februari	Wet cliëntenrechten zorg*	Den Haag	6 PO	€ 695,-
15 februari	Maandspecial Uitspraken Arbeidsrecht**	Breukelen	2 PO	€ 295,-
25 februari	Beter omgaan met de zieke werknemer**	Utrecht	6 PO	€ 695,-
9 maart	Verdeling, verrekening en afwikkeling van vermogens in het familierecht**	Breukelen	6 PO	€ 695,-
10 maart & 17 maart	Huurrecht*	Breukelen	10 VSO/ PO	€ 1190,-
14 maart & 21 maart	Basiscursus Personen- en familierecht inclusief Huwelijksvermogensrecht*	Breukelen	10 VSO/ PO	€ 1145,-
15 maart	Maandspecial Uitspraken Arbeidsrecht**	Breukelen	2 PO	€ 295,-
17 maart	Wabo*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
17 maart & 24 maart	Ambtenarenrecht, van aanstelling tot ontslag*	Breukelen	10 VSO/ PO	€ 1145,-
23 maart	Fiscaal Ondernemingsrecht*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
25 maart	Bouwcontract en UAV*	Houten	6 PO	€ 695,-
28 maart	Beslag en executie in de praktijk*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
30 maart	Uitspraken Sociale Zekerheid Verklaard voor Arbeidsrechtjuristen**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
30 maart	Persoonlijke overtuigingskracht voor advocaten***	Hoofddorp	6 PO bv	€ 695,-
31 maart	Opzet- en schuldverweren in het strafrecht***	Utrecht	6 PO	€ 695,-

Meer informatie en inschrijven: www.sdu.nl/opleidingen

Wat is ook alweer bewijslast bij aangetekende post?

Als aangetekende brieven door de geadresseerde niet worden ontvangen en teruggaan naar de afzender, ligt betwisting van het afhaalbericht op de loer.

Daan Baas

advocaat te Amsterdam

Een tot een bepaalde persoon gericht te verklaring moet, om haar werk te doen, die persoon hebben bereikt. Dit is anders indien het niet (tijdig) bereiken van die verklaring voor rekening en risico van de ontvanger komt. In dat geval verkrijgt de verklaring toch haar werking op het moment dat deze zonder de storende omstandigheid zou zijn ontvangen. Het voorgaande vormt de welbekende leer van de ontvangsttheorie.² Degene die zich op de werking van de door hem verzonden verklaring wil beroepen, draagt de bewijslast ter zake. Maar wat houdt die in geval van een aangetekende brief ook alweer in?

De Hoge Raad heeft bepaald dat de afzender dan moet bewijzen dat de brief aangevend en naar het juiste adres is verzonden, en bovendien dat de brief (tijdig) aan de geadresseerde is aangeboden op de wijze die daartoe ter plaatse van bestemming is voorgeschreven.³ Slaagt de afzender daarin, dan wordt bij wijze van vermoeden aangenomen dat de brief de geadresseerde heeft bereikt of dat deze hem niet heeft bereikt door omstandigheden die voor zijn rekening en risico komen. Maar wanneer heeft de afzender bewezen dat de brief correct aan de geadresseerde is aangeboden? Recentelijk werd bij het Gerechtshof Leeuwarden ter afwering van een beroep op verjaring gesteld dat deze was gestuit door de

aangetekende brief.⁴ De stuitingsbrief was blijkens poststickers op de envelop tevergeefs aan de geadresseerde aangeboden, en vervolgens – gezien de andere poststickers – teruggezonden nadat hij niet bij het postkantoor was afgehaald.

Slordige postbode?

De vraag was echter of de postbode (zoals het hoort) ook het afhaalbericht in de brievenbus van de geadresseerde had achtergelaten, zodat laatstgenoemde wist dat hij de brief bij het postkantoor kon afhalen. En daar wringt de schoen: de geadresseerde betwistte de ontvangst van zowel de brief als het afhaalbericht. Ondanks de poststickers – die erop duiden dat een afhaalbericht zou zijn achtergelaten – oordeelde het hof dat de afzender daarmee nog niet had bewezen dat de brief ook daadwerkelijk correct was aangeboden. Dat de postbode normaal gesproken het afhaalbericht achterliet, deed er niet aan af dat dit in het betreffende geval mogelijk niet was gebeurd.

Het gevolg voor de afzender was een hard gelag: er kwam niet vast te staan dat de aangetekende brief de geadresseerde had bereikt en evenmin dat hij terzake het nadeel diende te dragen in de zin van art. 3:37 lid 3 BW. Kortom: de vordering was bij gebreke van (tijdige) stuiting verjaard.

In een nagenoeg identieke zaak oordeelde het Gerechtshof 's-Gravenhage niet anders.⁵ Ook daar werd vastgesteld dat een aangetekende brief met de juiste poststickers – waarin een ontslag op staande voet

werd medegedeeld – de geadresseerde niet had bereikt, nu niet kon worden bewezen dat de postbode het afhaalbericht in de brievenbus had achtergelaten. Gevolg: het ontslag op staande voet was niet onverwijld en onder gelijktijdige mededeling van de dringende reden gegeven, zodat de werkgever schadeloos bleef.

Deurwaardersexploot

Doordat een onwillige debiteur wordt geprikkeld om de ontvangst van het afhaalbericht te betwisten, staat de afzender voor een vrijwel onmogelijke bewijsopgave. Maar in de zaak die uitmondde in HR 9 juli 2010, *RvdW* 2010/855⁶ oordeelde het Gerechtshof 's-Hertogenbosch in een eveneens vrijwel identieke zaak weer anders en bepaalde dat de afzender wel degelijk voldoende had bewezen dat zijn aangetekende brief correct was aangeboden. Het hof verwierp de betwisting van de ontvangst van het afhaalbewijs door de geadresseerde, gelet op de aanwezige poststickers op de retour gezonden envelop ('Geen gehoor' en 'Niet afgehaald'). Zo werd de in deze zaak lopende verjaringstermijn wél tijdig gestuit.⁷

Conclusie van het voorgaande is dat bij de huidige stand van zaken belangrijke verklaringen zekerheidshalve bij deurwaardersexploot⁸ betekend zouden moeten worden, nu blijkt dat aangetekende brieven lang niet altijd het verwachte effect hebben.

1 Advocaat bij Van Doorne N.V. te Amsterdam.

2 Vgl. art. 3:37 lid 3 BW en art. 6:224 BW.

3 HR 10 augustus 1990, *NJ* 1991/229. Zie voorts HR 8 september 1995, *NJ* 1996/567; HR 16 oktober 1998, *NJ* 1998/897; HR 1 december 2000, *NJ* 2001/46 en HR 4 juni 2004, *NJ* 2004/411.

4 Gerechtshof Arnhem (nevenzittingsplaats Leeuwarden) 13 april 2010, *NJF* 2010/321.

5 Gerechtshof 's-Gravenhage 7 september 2010, *NJF* 2010/414.

6 Met toepassing van art. 81 RO werden de ter zake aangevoerde cassatieklachten door de Hoge Raad verworpen.

7 Vgl. HR 16 oktober 1998, *NJ* 1998/897.

8 Vgl. art. 3:37 lid 2 BW.

'De ontwikkelingen in de advocatuur zijn uiteenlopend, talrijk en ingrijpend. Dat maakt het nadenken over de toekomst van de advocatuur gecompliceerd, tijdrovend maar vooral heel vitaal. Veel van dat denkwerk heeft Christ'l Dullaert nu gelukkig al voor de advocatuur gedaan!'

Jan Loorbach, Algemeen Deken NOvA

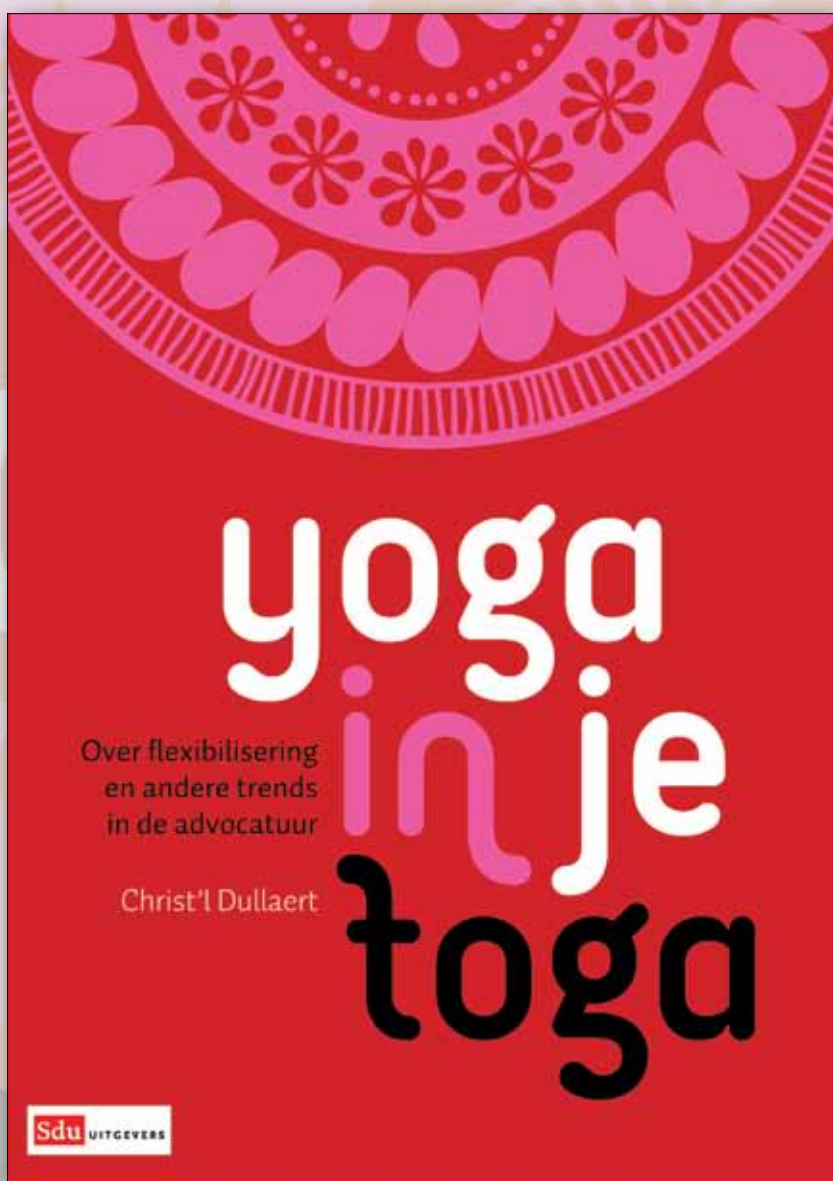
yoga in je toga

Over flexibilisering en andere trends in de advocatuur

Yoga in je toga geeft een innovatieve, originele en ongebruikelijke visie op de Nederlandse advocatuur. Het boek staat boordevol toekomstperspectieven, trends en tips. Advocaten moeten veel flexibeler worden in de organisatie van hun werk, de samenstelling van het kantoor en creatiever in het aanbieden van hun juridische diensten.

Christ'l Dullaert is directeur van Le Tableau BV, een bureau voor interim-advocaten en kandidaat-notarissen, trainingen en advies voor de juridische wereld. Zij studeerde rechten en filosofie, was advocaat en bedrijfsjurist, en woonde een aantal jaren in New York van waaruit ze actief samenwerkte met de Harvard Law School. Zij schrijft columns in *Advocatie en Novocatie*.

ISBN: 978 90 12 38448 3
Prijs: € 24,95 (incl. btw)

Bestel via www.sdu.nl of bel (070) 378 98 80.
Uiteraard ook verkrijgbaar als eBook.

Onze uitgaven zijn ook verkrijgbaar via de boekhandel

Scherpsteller en scherpslijper

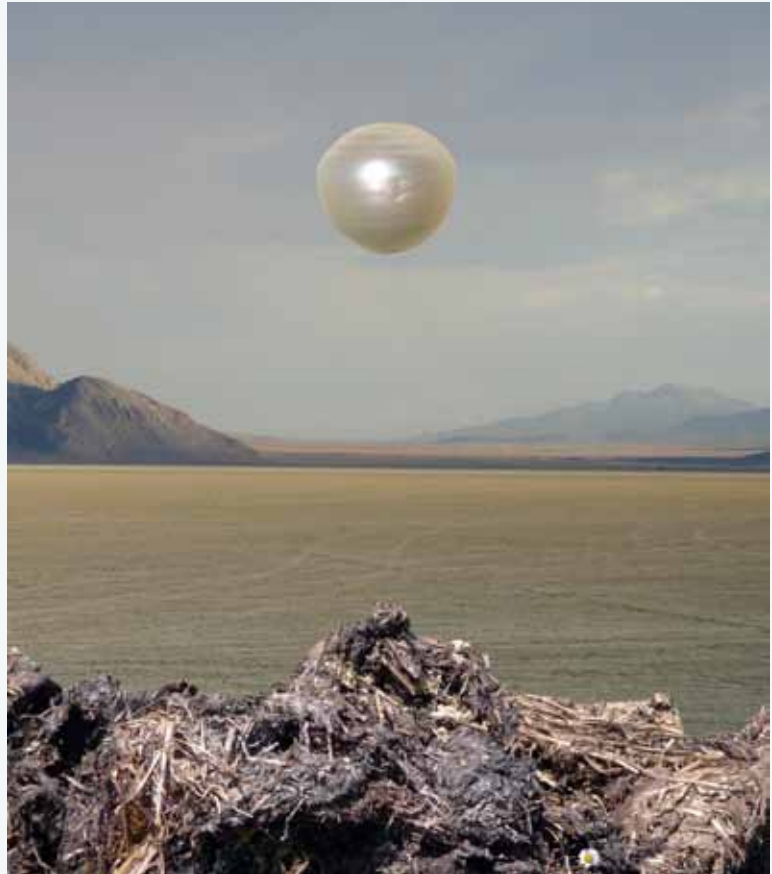
Jan van der Does

Negeeren is overleven. Neem een grote stad: daar dringen zich zoveel indrukken op, dat het tot waanzin zou leiden om elke afzonderlijk met argeloze aandacht tegemoet te treden. Stadsculturen mengen zonder te vermengen. Nergens zitten mensen zo dicht op elkaar; nergens ook leven ze zo langs elkaar heen.

Wat zich aandient in de vorm van geluid, van zicht en van geuren is overdadig. Daartegenin creëert ieder binnen de vierkante meter zijn eigen universum en dat is vooral een proces van concentratie op het relevante. Een levenskunstenaar weet nog op een mesthoop een madeliefje te ontwaren. En dat madeliefje bepaalt uiteindelijk de waardering van het geheel.

De sfeer in de rechtszaal deed niet onmiddellijk denken aan die van een bruisend stadscentrum. Mr. Van der Veer hield zijn pleidooi, en beperkte zich daarbij tot het discours van zijn cliënt. De verongelijkte toon, de vaststelling dat hij altijd op het verkeerde moment op de verkeerde plaats was, het onbegrip van elke autoriteit, en de vaste overtuiging dat hij nog nooit in zijn leven behoorlijk was geholpen: de raadsman wist het, vrij associërend, aaneen te rijgen tot een pleidooi van een halfuur. Voor de verdachte was het een feest van herkenning. De rechters verveelden zich.

Een advocaat schaakt ter zitting op minstens drie borden, zijn eigen begrippenkader inbegrepen, en die liggen naast elkaar. Het referentiepunt van het recht en dat van de verdachte horen erbij. En daarin zijn dan weer stilzwijgend begrepen het referentiepunt van het slachtoffer en van de media. Tijdig schakelen is de kunst. Geen enkel feit hangt in de lucht. Feiten ontlenen hun identiteit aan het filter dat de waarnemer aanwendt. Het bespreken van andermans filter is een wezenlijk bestanddeel van een pleidooi. En dan is filter nog een te beperkt woord. Het gaat niet alleen om het zeven van feiten, maar ook

om het duiden. Een advocaat leert kijken.

Intussen kwam uit de vloer van de zittingszaal een lichte putlucht. Het gebouw staat er sinds 1830 en sindsdien zijn de vloeren gesloten gebleven. De putlucht vermengde zich met de aftershave van de oudste raadsheer. Deze raadsheer had tien jaar geleden belastingvrij een doos met twintig flesjes op de kop weten te tikken en sindsdien was zijn toga ervan doordrongen.

Aan de andere zijde was de jongste raadsheer driftig bezig het dossier door te nemen, waarbij zij met veel geritsel per seconde twee bladzijden wist om te slaan. De drie medewerkers van de beveiliging zaten met handgebaren grappen te maken. De bode bekeek met een stralend gezicht vakantiefoto's op haar nieuwste iPhone, telkens met duim en wijsvinger het beeld vergrotend.

Bij gebrek aan enig concentratiepunt warrelden incoherente gedachten door

mijn hoofd, zoals over negeren en overleven. Beelden, geluiden, gedachten en geuren, de zittingszaal bleek ervan oververzadigd en ze hadden een intensiteit als die van een hoofdstraat.

Geheel onverwacht kwam mr. Van der Veer tot een afronding. Het laatste woord was aan de verdachte. Deze richtte zich op en beperkte zich tot de volgende woorden: 'Zes jaar, belachelijk, ga ik niet eens op in.'

Zo kernachtig was een vordering van de officier nog nooit naar de prullenmand verwezen. Daar was durf voor nodig, en de overtuiging van eigen gelijk, en zelfrespect. De woorden gaven te denken en vormden een parel te midden van de warboel aan indrukken. Op de valreep was de zaak tot leven gekomen, waarbij de laatste woorden de kleur bepaalden. Overvallen door de plotselinge dynamiek propte de bode de iPhone in haar tas. Ze stond gereed: volgende zaak.

SCHEILEN

ADVOCATEN

Ons kantoor, gevestigd te Nieuwegein, is modern en goed geoutilleerd. Thans zijn er 3 advocaten werkzaam.

Het kantoor richt zich op de algemene commerciële advies- en procespraktijk, doch is intern vergaand gespecialiseerd op de rechtsgebieden insolventierecht, ondernemingsrecht, vastgoedrecht, arbeidsrecht, personen- en familierecht. Ons cliëntenbestand bestaat voor het merendeel uit kleine en middelgrote ondernemingen.

Wegens het vertrek van een medewerker en de gestage groei van de praktijk, zoeken wij met name voor het personen- en familierecht een:

ADVOCAAT-MEDEWERKER OF (GEVORDERD) ADVOCAAT-STAGIAIRE

Wij bieden een prettige werksfeer, goed salaris en de mogelijkheid tot specialisatie.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Mr. R. Bagasrawalla of Mr. L.J.P. Selders, beiden bereikbaar onder telefoonnummer 030-6052064.

Uw sollicitatiebrief met curriculum vitae en cijferlijst kunt U richten aan:

Scheilen Advocaten, t.a.v. Mr. R. Bagasrawalla, Postbus 688, 3430 AR Nieuwegein.

KORTMAN ADVOCATEN

In verband met gewenste uitbreiding zoeken wij één of meer ondernemende kandidaten voor de positie van

ADVOCAAT/PARTNER

Met eigen praktijk en/of zakelijk relevant netwerk.

Ons kantoor voert een algemene praktijk met de nadruk op verschillende specifieke rechtsgebieden, waaronder ondernemingsrecht, arbeidsrecht, personen- en familierecht, bestuursrecht, vreemdelingenrecht, strafrecht en insolventierecht.

De functievereisten:

- Meerdere jaren werkervaring als advocaat in de algemene civiele praktijk danwel in één of meerdere van bovengenoemde rechtsgebieden
- Interesse en bereidheid om toe te treden tot de hoofd c.q. een submaatschap
- Persoonstypering: professioneel, accuraat, zelfstandig, ondernemend, klantgericht, doelgericht, proactief, netwerker, collegiaal, weet iets substantieels toe te voegen aan de organisatie.

Geboden wordt:

Toetreding (aantrekkelijk gefaciliteerd) tot een kleinschalig advocatenkantoor, in mooi Haags pand, met rijke traditie, goede sfeer en mooie gevarieerde cliënten- en rechtspraktijk.

Voor Uw reactie of nadere informatie kunt U contact opnemen met Mr E.A. Vermeer-Wartna
Dagelijks Bestuur
Raamweg nr 3
2596 HL 's-Gravenhage
Tel. 070 - 3024030
E-mail: info@kortmanadvocaten.nl of vermeer@kortmanadvocaten.nl

De Trias dossiermap van CIB

EXCLUSIEF VOOR DE ADVOCATUUR

GRATIS PROEFMAP?
Bel (079) 36 38 440

KB

CIB Centraal InkoopBureau
Postbus 330
2700 AH ZOETERMEER
advocaten@cib.nl
www.cib.nl

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAR

CIB
Centraal InkoopBureau

Ook binnenmappen leverbaar in zes kleuren voor €25⁹⁹ per 100 stuks (excl. BTW)

HENDRICKX · VLIELANDER · VAN DER GRAAF ADVOCATEN

Zoekt een **ADVOCAAT-STAGIAIRE** voor de algemene praktijk, met affiniteit voor het strafrecht.
Een afgeronde beroepsopleiding is hierbij pré.

Sollicitaties graag schriftelijk binnen 14 dagen na publicatie richten aan
Hendrickx – Vlieland – Van der Graaf Advocaten
t.a.v. mr. R.P. van der Graaf
Muntkade 1
3531 AK Utrecht
Tel. 030 – 290 08 99
www.xvgadvocaten.nl

uiteraard wordt uw reactie vertrouwelijk behandeld

Sdu Commentaar Huurrecht

Een unieke combinatie van een boek en online uitgave

Sdu Commentaar Huurrecht is een multimediale uitgave die titel 4 van het Burgerlijk Wetboek Boek 7 becommentarieert, evenals de Wet op het overleg huurders verhuurder. Per artikel vindt u jurisprudentie, de wetsgeschiedenis en relevante literatuurverwijzingen. Het commentaar wordt naar aanleiding van recente ontwikkelingen bijgewerkt en online gepubliceerd. Zo bent u altijd verzekerd van actueel commentaar. Via hyperlinks klikt u direct door naar de achterliggende teksten. Eenmaal per jaar verschijnt een nieuwe boekeditie. *Sdu Commentaar Huurrecht* sluit naadloos aan bij de praktijk.

www.sducommentaarhuurrecht.nl

VOOR NU EN LATER 2011

Publieksuitgave rondom erven, schenken en nalaten

Na het succes van vorig jaar heeft Sdu Uitgevers met medewerking van de KNB opnieuw een speciale publieksuitgave gemaakt over erven, schenken en nalaten.

Het blad is erop gericht de consument te informeren over wat er allemaal komt kijken bij een goede afwikkeling van de eigen nalatenschap. Alle artikelen zijn voorzien van tips voor de consument, zodat de artikelen direct kunnen worden omgezet in concrete acties. Het blad staat vol interviews, tips, informatie en achtergronden.

Hoe kunt u Voor Nu en Later gebruiken?

- Opsturen naar een geselecteerde groep cliënten
 - Als leestafelexemplaar in de wachtruimte
- Meegeven aan cliënten die uw kantoor bezoeken

Een greep uit de onderwerpen:

- ✓ 10 tips over slim schenken
- ✓ Wat krijgen de kinderen?
- ✓ Vader heeft nog een erfgenaam...
- ✓ Vindingrijk met vermogen
- ✓ Erven en onterven

ISBN: 978 90 12 38515 2
Prijs: € 7,95 incl. btw

Bestel via www.sdu.nl of bel (070) 378 98 80.

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

Comparitie te veel gebruikt om schikkingen af te dwingen

Recht krijgen is niet recht hebben gedeeld door twee

Ruud Vos en Martijn Mense
advocaten te Haarlem

Na de laatste grote wijziging van de civiele rechtsvordering in 2002 wordt in vrijwel alle zaken een persoonlijke verschijning van partijen gelast, de zogenoemde comparitie. Deze zitting is bedoeld voor het verkrijgen van inlichtingen en het beproeven van een schikking. In de praktijk komt het te vaak alleen op dat laatste neer. Het heeft er de schijn van dat het rechterlijk bedrijf gebukt gaat onder rechtsweerzin; het weigeren een vonnis te vellen. Onze kritiek richt zich op drie elementen van een rechterlijke grondhouding.

De eerste grote fout, zo laat de rechter de rechtzoekende – met name de eisende partij – voelen, is dat hij zijn probleem aan een rechter voorlegt. Volgens sommige rechters gaat een partij een groot risico aan door zijn probleem niet ‘zelf op te lossen’ – wat daaronder dan ook verstaan moet worden – maar een rechter aan te zoeken. Hetzelfde heeft te gelden voor een gedaagde die misschien wel goede gronden heeft om niet aan de eisen van zijn wederpartij tegemoet te willen komen, maar eigenlijk toch vooral drukte om niks maakt. Het gaat tenslotte vaak alleen maar om geld. Andermans geld, maar dat doet er even niet

toe. Zo komt het regelmatig voor dat een rechter partijen uitnodigt om – zo denken die partijen althans – hun verhaal te doen en vervolgens ter zitting uitroept: ‘Wat doen wij hier eigenlijk?’ Deze vraag wordt gesteld door een rechter. In een rechtszaal.

Een tweede grote fout die de rechtzoekende volgens de rechter maakt, is dat hij zich laat bijstaan door een betaalde procesvertegenwoordiger. Die procesvertegenwoordiger heeft namelijk een eigen belang bij aanvang en voortzetting van een procedure, zo valt uit menige, al dan niet terloops door de rechter gemaakte opmerking op te maken. Die procedure was al niet gewenst – de ‘eigen oplossing’ verdient immers altijd de voorkeur – en door de bijstand van de procesvertegenwoordiger duurt de lijdensweg alleen maar langer. Dat daarmee de integriteit van die procesvertegenwoordiger in twijfel wordt getrokken, is kennelijk *all in the game*. Als de vertrouwenspersoon een advocaat is, raakt deze kritiek de beschermde verhouding tussen vertrouwenspersoon en rechtzoekende.¹

De comparitie is ook nog bedoeld voor

het verkrijgen van inlichtingen. Het is begrijpelijk dat een rechter dan voornamelijk een partij zelf en niet zijn procesvertegenwoordiger wil horen. Maar dit moet niet resulteren in een spreekverbod voor die procesvertegenwoordiger. De pratende procesvertegenwoordiger: het derde element van het probleem.

De rechter vergeet dat veel rechtzoekenden vaak voor het eerst (en voor het laatst) een zitting meemaken. Door gebrek aan ervaring vinden zij een zitting vaak bedreigend. De procesvertegenwoordiger heeft die ervaring wel, daarvoor is hij aangezocht, maar daar schiet een partij niet veel mee op als de ervaringsdeskundige verzocht wordt te zwijgen over de juridische kant van de zaak. De rechter ziet de juridische kwalificatie van de in de stukken en ter zitting gepresenteerde feiten nogal eens als nodeloze complicatie van een kwestie die zich lijkt te lenen voor een ‘eigen oplossing’, niet voor een vonnis: ‘U houdt hier nu een heel juridisch betoog...’. De rechtbank is daarvoor kennelijk niet meer de aangewezen plek.

Hierbij een niet-schikkende waarheid: partijen zoeken in de eerste plaats een oordeel. Dit mag hen niet worden onthouden. Recht krijgen is niet recht hebben gedeeld door twee.

¹ Als het echt zo bar gesteld is met de balie dan zou de rechtspraak daar wat aan moeten doen. Rechters die de barre toestand aankaarten zijn er trouwens wel (Rechtbank Haarlem 6 mei 2010, LJN: BM4040 (‘Konijn Punkie’)).

NOLET ADVOCATEN

Cursus Praktische tips en werkwijze politie

29 maart 2011: Parkhotel, Den Haag

8 april 2011: Oude Stadhuis, Bergen op Zoom

Sprekers: Mr J.A.W. Knoester en oud-rechercheur
D. Gosewehr

Aan de orde zal onder andere komen de angst bij de politie en justitie voor tunnelvisie en de gevolgen daarvan, de verhoormethoden van getuigen (wijze van verhoor en de verslaglegging daarvan), de verhoormethoden van verdachten (wijze van verhoor en de verslaglegging daarvan), de manier waarop een onderzoek wordt samengevat in een hoofdproces-verbaal en het met andere ogen kritisch leren kijken naar een strafdossier.

Cursussen

Cursus TBS

11 maart 2011: Oude Stadhuis, Bergen op Zoom

22 maart 2011: Parkhotel, Den Haag

Sprekers: Mr J.A.W. Knoester, Mr F.P. Holthuis en
Drs. J.M. Oudejans

Deze cursus geeft antwoorden op vragen als: wanneer kan TBS worden opgelegd en wanneer is dit wenselijk? Hoe kan de verdediging worden ingericht tegen een dreigende TBS-oplegging? Waaraan moet zijn voldaan om een TBS periodiek te verlengen en welke verweren zijn ter zake mogelijk? Aandacht wordt besteed aan het beklag- en beroepsrecht op grond van de Bvt. Hierbij wordt ingegaan op mogelijke procedures rond de longstay. Ook wordt de vraag besproken of uitspraken van diverse rechterlijke colleges, zoals het gerechtshof te Arnhem en de RSJ elkaar beïnvloeden. Kortom: in deze cursus wordt uitgebreid ingegaan op uiteenlopende aspecten van de TBS-maatregel.

voor meer informatie kijk op www.nolet-advocaten.nl

kleermakerij sinds 1937

Bernard Poelman

o.a. leverancier van toga's aan het
Internationaal Gerechtshof der Verenigde Naties

Superieure toga's

- op uw maat gemaakt
- leverbaar in wol/terlenka (lichtgewicht) of in zuiver wol (ultra-lichtgewicht)
- voldoende beffen in voorraad
- eventueel levering binnen enkele dagen mogelijk

Lange Poten 19
2511 CM 's-Gravenhage
telefoon: (070) 346 17 42
fax: (070) 362 11 70
E-mail: info@bernard-poelman.nl
www.bernard-poelman.nl

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

SHIODA ADVOCATEN

ervaren advocaat gezocht

Shioda Advocaten zoekt op korte termijn een ervaren advocaat, die met een eigen praktijk wil toetreden tot het kantoor op basis van kostenbijdrage.

Het kantoor beschikt over alle faciliteiten.

www.shioda.nl

Reacties met uw CV kunt u richten aan:

mr. D.W.J. Leijs

's-Gravelandseweg 57

1217 EH Hilversum

per e-mail: dwjleijs@shioda.nl

Voor vragen kunt u contact opnemen met:

mr. D.W.J. Leijs

035 - 6218999

Broers

Frank Dronkers is begin januari met zijn jongere broer David, Dronkers & Dronkers Advocaten in Roermond begonnen. 'Het is wel een aparte gewaarwording om met mijn broer samen te werken. Tijdens onderlinge besprekingen herken ik veel van mezelf terug.' Hoe ze tot deze samenwerking kwamen? 'We zijn allebei rond de veertig en dan stel je jezelf de vraag: wat nu? Je bent nog lang geen zestig met het gevoel een hengel te moeten kopen en we wilden allebei wat anders. Tijdens een vakantie op Sicilië besloten we samen een eigentijds kantoor te beginnen.'

Adriaansens, mr. J.W.: Six Advocaten te Amsterdam

Baaren, mr. P.C.A. van: Hermanides De Vries te Eindhoven

Collart, mr. M.F.A.M.: De Rooij Van Wijk Advocaten te Helmond

Dorenbos, mw. mr. M.T.A.: NautaDutilh te New York

Dronkers, mr. D.: Dronkers & Dronkers Advocaten te Roermond

Eksen, mw. mr. A.: JPR Advocaten te Deventer

Elshof, mr. M.: Boekel De Nerée N.V. te Londen

Feuilletau de Bruyn, mw. mr. G.H.: Advocatenkantoor Feuilletau de Bruyn te Arnhem

Geerlings, mr. S.: Eversheds LLP te Londen

Gondrie, mr. D.: Boekel de Nerée N.V. te Amsterdam

Groenevelt, mr. D.F.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam

Kroon, mr. R.: Van der Hel, Dijkman & Ruding advocaten te Almelo

Linden, mr. H. van der: Advocatenpraktijk H. van der Linden B.V. te Druten

Maasdam, mr. M.: Advocatenkantoor Butter te Hoorn

Netiv, mw. mr. A.A.F.: NautaDutilh te Amsterdam

Nymeijer, mr. G.: Advocatenpraktijk Nymeijer te Geleen

Potjewijd, mr. G.H.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Beijing

Raas, mw. mr. W.: Boekel de Nerée N.V. te Amsterdam

Sahin, mw. mr. A.: VMW Taxand te Amsterdam

Scholten-Verheijen, mw. mr. I.E.M.: VMW Taxand te Amsterdam

Soriano, mr. F.J.: mr. F.J. Soriano Advocaat te Amsterdam

Stekelenburgh, mw. mr. N. van: Clifford Chance LLP te Londen

Teiwes, mr. C.: Berntsen Mulder Advocaten te Alphen aan den Rijn

Trimbach, mr. J.A.: Trimbach Advocatenkantoor te De Meern

Veerman, mr. P.C.: Warendorf te Amsterdam

Wetzels, mr. P.J.: Enexis B.V. te Rosmalen

Nieuw kantoor/ Associatie

Advocatenkantoor Feuilletau de Bruyn (mw. mr. G.H. Feuilletau de Bruyn) te Arnhem

Dronkers & Dronkers Advocaten (mr. D. Dronkers) te Roermond

Medevestiging

Eversheds LLP (mr. S. Geerlings) te Londen

Berntsen Mulder Advocaten (mr. C. Teiwes) te Alphen aan den Rijn

Enexis B.V. (mr. P.J. Wetzels) te Rosmalen

Praktijk neergelegd

Alleman, mr. M.F. Rotterdam 14-12-2010

Bernard, mw. mr. J.J. Rotterdam 23-12-2010

Bornhaupt, mw. mr. C.M.S. Amsterdam 13-12-2010

Brouns, mr. G.P.M. Maastricht 23-12-2010

Crossen, mr. J.G. Amsterdam 17-12-2010

Godart-Marell, mw. mr. B.A.M. Maastricht 16-12-2010

Kebir, mw. mr. N. el Amsterdam 16-12-2010

Kuiper, mw. mr. J.C. Amsterdam 17-12-2010

Leembruggen, mw. mr. A.P. Amsterdam 15-12-2010

Noorda, mw. mr. C.W. Amsterdam 17-12-2010

Otto, mr. C.N.M. Sassenheim 08-12-2010

Perera, mw. mr. C.M.L. Rotterdam 15-12-2010

Slot, mr. H.R. Emmen 10-12-2010

Struijk, mr. P. Schiedam 30-11-2010

Tan, mr. P.D.W. Amsterdam 21-12-2010

Verbeek-Nijhof, mw. mr. J. Huis ter Heide 08-12-2010

Vissers, mw. mr. C. Amsterdam 20-12-2010

Naar het Oosten

Azize Eksen werkte vier jaar bij Boekel de Nerée in Amsterdam. 'Ik heb daar een mooie tijd gehad, maar ik besloot naar het oosten van het land te verhuizen, waar ik ook ben opgegroeid. Bij Boekel hield ik me vooral bezig met vastgoed, met name huurrecht. Die specialisatie wilde ik graag blijven voortzetten. Bij JPR Advocaten in Deventer kon dat en het is een mooi kantoor. Ik zit er nu nog maar een paar dagen, maar de eerste indruk is goed. En Deventer is een mooie stad om in te wonen.'

Werd geleefd

Robert Kroon werkte jarenlang als partner bij Damsté Advocaten en begin deze maand is hij bij Van der Hel, Dijkman & Ruding Advocaten in Almelo begonnen. 'Damsté werd te groot voor mij. Totaal werkte er ruim 120 medewerkers en het bleef groeien. Het voelde niet meer als een eigen kantoor. Het is belangrijk om omzettericht te werken, maar ik werd er te veel door geleefd. Nu ik bij een kleiner kantoor werk voel ik me weer advocaat én ondernemer. Ik heb veel ideeën voor het kantoor.'

Opzak Oplocatie OpMaat

OpMaat_Mobiel de iPhone App

Wanda van Kerkvoorden,
SOLV Advocaten

Alle relevante juridische informatie altijd en overal op zak

Met **OpMaat_Mobiel** heeft u altijd de geldende Nederlandse wet- en regelgeving op zak, kunt u bladeren in wetteksten, wetten downloaden of doorsturen naar uzelf of collega's. U kunt tags aan uw favoriete wetten toevoegen om de teksten makkelijk op onderwerp of dossier te ordenen of ze downloaden voor offline gebruik, en dat allemaal op uw telefoon.

OpMaat_Mobiel is als iPhoneApp gratis te downloaden in de App Store.

Kijk voor meer informatie op www.sneltotdekern.nl/app

OpMaat
SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

Sdu UITGEVERS

Financiële verhouding met cliënt

• Raad van Discipline 's-Hertogenbosch
4 januari 2010

Ontbreken specificaties, verrekening nota's met tegoed op derdengeldrekening, declaratie (nog) niet verrichte werkzaamheden.

- Art. 46 Advocatenwet
- Gedragsregels 23 en 25 (1.4.3.1 Financiële verhouding)

Klacht

Er zijn vier klachtonderdelen:

- 1 mr. X heeft desgevraagd geen specificatie van zijn nota's van 2 april 2008 en 27 mei 2008 gegeven;
- 2 mr. X heeft zijn nota's verrekend met tegoeden op diens derdengeldrekening, zonder daarvoor toestemming van klagers te hebben;
- 3 mr. X heeft op 2 april 2008 werkzaamheden gedeclareerd die op dat moment nog niet verricht waren;
- 4 de in rekening gebrachte werkzaamheden zijn niet in overeenstemming met de werkelijk verrichte werkzaamheden.

Overwegingen raad

Klachtonderdeel 1

Een advocaat dient te zorgen voor duidelijkheid met betrekking tot de onderlinge financiële verhouding. Een advocaat dient zijn declaraties steeds nader te specificeren, indien zijn cliënt daarom verzoekt. Voor zover een advocaat zijn cliënt bedragen bij wijze van voorschot laat betalen, dient hij daarvan een overzicht bij te houden en zijn cliënt hierover steeds te informeren. Verrekening met reeds

• Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en *BalieNet*.

• Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

eerder betaalde voorschotten dient op de facturen te worden aangeduid onder verwijzing naar de eerdere factuur en het bedrag van de voorschotdeclaratie. Mr. X is er op geen enkele wijze in geslaagd de financiële relatie met klagers inzichtelijk te maken. De door mr. X verzonden declaraties d.d. 2 april 2008 en 27 mei 2008 konden door mr. X desgevraagd niet worden verantwoord, met dien verstande dat mr. X aan de deken een kopie van de binnenzijde van de kافت van een dossier heeft overgelegd met daarop een handgeschreven tijdsbesteding van circa twaalf uur tussen 4 en 24 april 2008. Ten aanzien van de factuur d.d. 2 april 2008 ontbreekt een nadere specificatie. Mr. X heeft deze ook desgevraagd niet aan de raad kunnen verstrekken. Mr. X heeft slechts aangegeven dat deze factuur (van 2 april 2008) betrekking heeft op het kort geding d.d. 24 april 2008, zonder dat daaruit blijkt dat het om een voorschotdeclaratie gaat. Waarop de factuur van 27 mei 2008 dan betrekking heeft, is niet duidelijk geworden. Een nadere specificatie ontbreekt. Dit onderdeel van de klacht zal gegrond worden verklaard.

Klachtonderdeel 2

Een advocaat dient erop toe te zien dat derdengelden door de Stichting Derdengelden worden overgemaakt naar de rechthebbende zodra de gelegenheid zich daartoe voordoet. Een advocaat mag slechts gelden die zich bevinden onder een Stichting Derdengelden aanwenden voor een betaling van een eigen declaratie indien de rechthebbende daarmee instemt en de advocaat dit onverwijld schriftelijk vastlegt met verwijzing naar een specifiek omschreven declaratie en het verschuldigde bedrag. Op geen enkele wijze is gebleken dat klagers aan mr. X toestemming hadden verleend om de aan hen toekomende derdengelden te verrekenen. Mr. X heeft aldus gehandeld in strijd met de regels van de op dat moment geldende Boekhoudverordening.

Klachtonderdeel 3

Mr. X stelt dat de factuur d.d. 2 april 2008 betrekking had op de werkzaamheden ten behoeve van het kort geding d.d. 24 april 2008. Vaststaat dat die werkzaamheden zijn verricht in de periode van 4 tot 24 april 2008, derhalve na de datum van de betreffende factuur. De raad volgt niet het verweer dat de factuur voor die werkzaamheden is gedateerd op 2 april 2008 om boekhoudkundige dan wel belastingtechnische redenen. Een advocaat dient zijn werkzaamheden te declareren nadat deze door hem zijn verricht tegen een door hem met zijn cliënt overeengekomen uurtarief. Het staat een advocaat vrij een voorschot voor zijn werkzaamheden te vragen. De advocaat dient zijn cliënt dan steeds schriftelijk hierover te informeren. Het moet voor de cliënt duidelijk zijn dat de factuur een voorschotdeclaratie betreft, die nadien met de einddeclaratie zal worden verrekend. Mr. X heeft klagers, ook nog nadat door hen om een specificatie was verzocht, in het ongewisse gelaten op welke werkzaamheden zijn factuur d.d. 2 april 2008 betrekking had, met dien verstande dat mr. X pas bij de deken een kopie van de binnenzijde van de dossierkافت heeft overgelegd, neerkomend op een handgeschreven urenspecificatie van circa twaalf uur in de periode nadien van 4 tot 24 april 2008, hetgeen mr. X tuchtrechtelijk valt te verwijten.

Klachtonderdeel 4

Mr. X heeft er onvoldoende op toegezien dat de declaraties d.d. 2 april 2008 en 27 mei 2008 aan klagers voldoende duidelijk zijn gespecificeerd. Het door mr. X in zijn factuur d.d. 27 mei 2008 gehanteerde uurtarief wijkt af van eerdere prijsafspraken. Klagers betwisten dat met hen een uurtarief van € 225 was overeengekomen. Niet gebleken is dat mr. X deze door hem vermeende overeengekomen tariefverhoging heeft bevestigd. Als door mr. X erkend, staat vast dat de factuur

d.d. 27 mei 2008 niet overeenkomt met de werkelijk verrichte werkzaamheden van een kantoorgenoot van mr. X. Aangezien mr. X verantwoordelijk was voor de financiële verhouding met en verzending van facturen aan klagers, valt mr. X tuchtrechtelijk te verwijten dat door zijn kantoor meer uren in rekening zijn gebracht dan werkelijk aan de zaak zijn besteed. Dat mr. X later bereid bleek de factuur te crediteren, doet aan de tuchtrechtelijke verwijtbaarheid daarvan niet af.

Beslissing raad

De raad verklaart de klacht in alle onderdelen gegrond en legt aan mr. X ter zake de maatregel op van berisping.

Klacht van OM

- Hof van Discipline 31 augustus 2009, zaaknr. 5380
- Raad van Discipline 's-Gravenhage 15 december 2008

Klachten tegen advocaten kunnen worden ingediend door belanghebbenden. Hierop wordt geen uitzondering gemaakt voor het Openbaar Ministerie. De hoofdofficier heeft belang bij handhaving van de toepasselijke bepalingen uit het Wetboek van Strafvordering.

- Art. 46 Advocatenwet (2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 2.3 Gedragingen in strafzaken; 6 Tuchtprocesrecht)
- Gedragsregels 1 en 37
- Artt. 62 lid 2 sub a en 50 lid 2 Wetboek van Strafvordering

Feiten

Mr. X is als raadsman opgetreden voor een cliënt die werd verdacht van moord c.q. doodslag. Gedurende de bijstand bevond de cliënt zich in voorlopige hechtenis. Bij bevel van 21 december 2007 heeft de officier van justitie aan de cliënt een beperkende maatregel opgelegd als bedoeld in art. 62 lid 2 sub a WvSv. Op grond daarvan was het mr. X niet toegestaan om met derden inhoudelijk over de strafzaak te spreken, te corresponderen of anderszins te communiceren. Tijdens deze beperking heeft mr. X op 4 januari 2008 telefonisch contact onderhouden met de zus van zijn cliënt. Van dit gesprek heeft de officier van justitie kennisgenomen. Op 8 januari 2008 heeft de officier van justitie een bevel ex art. 50 lid 2 WvSv tegen mr. X uitgevaardigd, inhoudende dat mr. X geen toegang mocht hebben tot de verdachte en/of deze niet alleen mocht

(advertenties)

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51 3044 AS Rotterdam
Tel. 010 - 245 07 66 Fax 010 - 245 07 67

**Adverteren
in dit
tijdschrift?**

Bel met Veerle Sanderink
070-3780350 of kijk voor
de mogelijkheden op
www.bereikdejurist.nl

spreken en dat brieven of andere stukken, tussen raadsman en verdachte gewisseld, niet zouden worden uitgereikt. Het bevel was van kracht voor een periode van zes dagen.

Op 14 januari 2008 heeft mr. X een gesprek gevoerd met een familielid van de verdachte. Het gesprek werd gevoerd via een mobiele telefoonaansluiting. In het gesprek is gesproken over de inzet van een bepaalde opsporingsmethode. Ook van dit gesprek heeft de officier van justitie kennisgenomen.

Op 15 januari 2008 heeft mr. X de verdediging van zijn cliënt neergelegd.

Klacht

De klacht van de hoofdofficier van Justitie houdt in dat mr. X het jegens de verdachte gegeven bevel beperkingen heeft geschonden, waardoor strafrechtelijke onderzoeksbelangen worden geschaad.

Verweer

Mr. X heeft zich erop beroepen dat hij als advocaat een ruime bevoegdheid heeft om de belangen van zijn cliënt te behartigen. Mr. X beroept zich op de niet-ontvankelijkheid van klager. Volgens mr. X dient de officier van justitie zich strikt te houden aan de wet en is in de wet voor de officier van justitie geen ruimte gelaten om zich om welke reden dan ook tot de deken te wenden met een klacht.

Overwegingen raad

Volgens vaste rechtspraak staat het eenieder die daarbij belang heeft vrij een klacht ter zake van handelen of nalaten van een advocaat in te dienen. Gelet op de inhoud van de klacht heeft deze tot onderwerp een handelen van mr. X dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Klager heeft daarbij aangevoerd dat het gewraakte handelen betrekking heeft op een opsporingsonderzoek naar een levensdelict welk onderzoek een reëel risico loopt te worden geschaad. Op grond hiervan is de raad van oordeel dat klager als verantwoordelijk voor de handhaving van de normen van straf-

vordering belang heeft bij de klacht.

Gelet op het dossier staat vast dat mr. X tot tweemaal toe heeft gehandeld in strijd met de door de officier van justitie opgelegde beperkingen. Op 4 januari 2008 heeft mr. X telefonisch contact gehad met de zus van de verdachte, terwijl hij wist dat aan zijn cliënt beperkingen waren opgelegd. Op 14 januari 2008 heeft mr. X opnieuw een gesprek gevoerd met een familielid van de verdachte. Het laatste gesprek vond plaats nadat jegens mr. X een bevel ex art. 50 lid 2 WvSv was uitgevaardigd en door de rechtbank bekrachtigd. Hoewel dit bevel ziet op contact met de verdachte en niet op contact met de familie, onderstreept het de ernst van de eerste schending van de beperkingen. Desondanks heeft mr. X een tweede maal tijdens de beperkingen contact met familie van de verdachte onderhouden. Door aldus bij herhaling te handelen in strijd met de geldende beperking, heeft mr. X zich niet gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt.

Bij het bepalen van de maatregel neemt de raad de aard en de ernst van de begane overtreding in aanmerking. Mr. X heeft welbewust een bevel genegeerd dat als sluitstuk moest dienen voor het belang van het opsporingsonderzoek. Aan dat belang moest ook mr. X als advocaat zich conformeren. Ook wordt in aanmerking genomen dat mr. X blijkens het door hem in het dekenonderzoek gevorderde verweer, heeft gereageerd op een manier die een behoorlijk advocaat niet past en die er blijk van geeft dat mr. X het onjuiste van zijn gedrag volstrekt niet inziet. De raad acht de hierna vermelde maatregel passend en geboden.

Beslissing

Verklaart de klacht gegrond en legt de regel op schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van één maand.

Overwegingen hof

Het hof verwerpt de grief van mr. X dat geen sprake is van tuchtrechtelijk

verwijtbaar handelen, omdat door de hoofdofficier is gesteld, noch aange-toond dat het onderzoek schade heeft opgelopen.

In een tuchtzaak wordt het handelen van mr. X getoetst, onafhankelijk van de vraag of het handelen van mr. X schade heeft veroorzaakt. Vooropstaat dat een advocaat niet in strijd mag handelen met aan zijn gedetineerde cliënt opgelegde beperkingen die tot gevolg hebben dat ook hij, de advocaat, niet met de buitenwereld mag communiceren over de inhoud van de aan hem toevertrouwde zaken. Daarbij doet het er niet toe of de communicatie schade aan het onderzoek teweeg heeft gebracht, of het de advocaat was of een derde die met de advocaat communicatie heeft gezocht, of dat de politie de advocaat heeft gezocht contact op te nemen met de buitenwereld, in casu de familie van mr. X' cliënt, overigens een naar het oordeel van het hof nogal onaannemelijk stelling van mr. X. Als de advocaat meent dat het justitiële onderzoek gebreken vertoont en/of dat de rechten van zijn cliënt worden geschonden, rechtvaardigt dit geen inbreuk op het opgelegde bevel beperking en staan de advocaat andere middelen ten dienste.

Mr. X heeft tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld. Gezien het beperkte tuchtrechtelijke verleden van mr. X is de door de raad opgelegde maatregel te zwaar. Het hof acht een geheel voorwaardelijke schorsing passend en geboden.

Beslissing

Vernietigt de beslissing van de raad voor zover aan mr. X de maatregel van schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van één maand is opgelegd. En voor zover opnieuw rechtdoende, legt aan mr. X op de maatregel van schorsing in de praktijkuitoefening voor de duur van één maand met een proeftijd van twee jaar en bekrachtigt de bestreden beslissing voor het overige.

Advocaten
Business law & tax

Voor toetreding tot onze maatschap zijn we op zoek naar enthousiaste en ondernemende **advocaten**.

Wij:

Wij zijn een nieuw kantoor met vijf senior advocaten en houden ons bezig met het ondernemingsrecht en het fiscaal recht. Onze ambities gaan hand in hand met een goede balans tussen werk en privé.

Wij zijn gevestigd op een zichtlocatie aan de A2 in een representatief kantoorpand.

Wij voeren een nationale en internationale praktijk.

Jij:

Houd jij van een ongedwongen werksfeer? Ben je ambitieus, heb je humor, ben je ondernemend en wil je meewerken aan onze groei? Mail dan je gegevens naar info@bizadvocaten.nl of bel naar (088) 8760 760 en vraag naar Harry Voermans of Diederik Molier.

BIZ Advocaten – Business law & tax
Hogeweg 45, 5301 LJ Zaltbommel

ZUMPOLLE

A D V O C A T E N

Zumpolle Advocaten is een maatschap van acht advocaten. Gegroeid vanuit een sociale praktijk bieden wij gespecialiseerde rechtshulp aan particulieren, ondernemers en instellingen. Kwaliteit staat bij ons hoog in het vaandel. Daarnaast hechten wij aan een ontspannen en open werksfeer.

Wegens uitbreiding zoeken wij een ondernemende en gedreven

ervaren advocaat

en een

stagiair

Voor informatie kunt u bellen met Bernard de Leest of Trees Philipsen, tel. 030 2 333 248.

Sollicitaties kunt u binnen 2 weken richten aan:
Zumpolle Advocaten
t.a.v. Trees Philipsen,
Postbus 13336
3507 LH Utrecht
of per e-mail philipsen@zumpolleadvocaten.nl

MANDERS

MANDERS ADVOCATEN

strafzaken

De zaken blijven binnenstromen, de ruimere huisvesting met twee naast elkaar gelegen panden is al klaar, wij hebben dus – als aanvulling op ons huidige team van drie advocaten – per direct plek voor een

ADVOCAAT

MET AANTOONBARE ERVARING IN HET STRAFRECHT

BEL 010 – 476 30 60

SCHRIJF info@mandersadvocaten.nl

KOM LANGS Nieuwe Binnenweg 173-175 B,
3014 GL Rotterdam

www.mandersadvocaten.nl

LAUS C.S.

A D V O C A T E N

Laus c.s. advocaten is al tientallen jaren tot ver buiten de regio Haarlem bekend als een kantoor met een doortastende en slagvaardige aanpak. De werkwijze is niet altijd doorsnee, wel steeds actief, inventief en effectief. Praktisch en coöperatief als het kan, lastig en scherp als het moet. Op ons kantoor treft u geen zelfbenoemde superspecialisten met navenante uurtarieven aan, maar ervaren professionals die in de loop der jaren vrijwel alle uithoeken van het vak verkend hebben.

Wij leggen ons toe op het personen- en familierecht, arbeidsrecht, handels- en ondernemingsrecht en vastgoedrecht.

Ter versterking van ons team zijn wij op zoek naar een

ERVAREN ADVOCAAT
(minimaal 5 jaar ervaring)

Een samenwerking in maatschapsverband heeft de voorkeur.

Uw reactie met CV kunt u richten aan mr. E. Bongers, Postbus 81, 2000 AB Haarlem of per e-mail bongers@laus.nl. Meer informatie over het kantoor is te vinden op de website: www.laus.nl

Actueel, compleet, overzichtelijk

Sdu Commentaar Vermogensrecht

De uitgave *Sdu Commentaar Vermogensrecht* biedt u actualiteit met een jaarlijks boek en een dagelijks bijgewerkte online uitgave. Het vermogensrecht wordt artikelgewijs becommentarieerd, zoals artikelen uit Boek 3, 5, 6, 7 en 7A BW en enkele aanverwante regelingen. Bovendien vindt u per artikel een actueel overzicht van jurisprudentie en literatuur.

Redactie: prof. mr. A.I.M. van Mierlo (Vz), prof. mr. T. Hartlief en prof. mr. R.P.J.L. Tjittes.

Prijzen

Abonnement Sdu Commentaar Vermogensrecht

€ 262,50 per persoon voor de online mét een geactualiseerd boek. In de online uitgave worden wetswijzigingen direct doorgevoerd. Het boek wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de online uitgave. Bestelcode: COMVER (exclusief btw, exclusief verzend- en administratiekosten)

(Extra) los exemplaar Sdu Commentaar Vermogensrecht

€ 238,50. Bestelcode: 978 90 12 38096 6 (inclusief btw, exclusief verzend- en administratiekosten).

E-book Sdu Commentaar Vermogensrecht

€ 267,75 (inclusief btw). Bestelcode: 978 90 12 38502 2. Te bestellen via o.a. Jongbloed.nl

Bestel via www.sdu.nl of bel 070-378 98 80.

Onze uitgaven zijn ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Personeelsadvertenties

Advocatenblad

Kantoor	Vacature	Plaats	Regio	Pagina
Dorhout Advocaten	Advocaat met 3 à 5 jaar ervaring en een civielrechtelijke achtergrond	Groningen	Noord	28
Shioda Advocaten	Ervaren advocaat gezocht	Hilversum	Midden	40
Scheilen Advocaten	Advocaat medewerker of (gevorderd) advocaat-stagiaire	Nieuwegein	Midden	36
Hendrickx – Vlieland – Van der Graaf Advocaten	Advocaat - stagiaire met affiniteit voor het strafrecht	Utrecht	Midden	36
Zumpolle Advocaten	Ervaren advocaat	Utrecht	Midden	46
Zumpolle Advocaten	Stagiaire advocaat	Utrecht	Midden	46
BIZ Advocaten	Ondernemende advocaten	Zaltbommel	Midden	46
Brokking & Boelens Advocaten	Gedreven advocaat-medewerker	Valkenswaard	Zuid	28
Brokking & Boelens Advocaten	Gevorderde advocaat-stagiaire	Valkenswaard	Zuid	28
Vestius Advocaten	Medewerker ondernemingsrecht	Amsterdam	West	18
Vestius Advocaten	Medewerker arbeidsrecht	Amsterdam	West	18
Kortman Advocaten	Advocaat / Partner	Den Haag	West	36
Laus c.s. Advocaten	Ervaren advocaat (minimaal 5 jaar ervaring)	Haarlem	West	46
Manders Advocaten	Advocaat met aantoonbare ervaring in het strafrecht	Rotterdam	West	46
Spighthoff	Procestijger die de praktijk van Jerry Hoff komt versterken	Amsterdam	West	14

www.JuristopMaat.nl

Kantoor	Vacature	Plaats	Regio
DAS	Jurist contractuele zaken / arbeidsrecht bij DAS	Groningen	Noord
Woerden	Juridisch adviseur A	Woerden	Midden
VOC Maatwerk	Trainee schuldhulpverlening	Amsterdam	West
VOC Maatwerk	Trainee WWB klantmanagement	Amsterdam	West
Waternet	Medewerker objectbeheer en bestandscontroles	Amsterdam	West
Haarlem	Stagiair procesmanagement	Haarlem	West
Hoorn	Stagiaire HBO / WO juridische / bestuurskundige zaken	Hoorn NH	West
Delissen Martens Advocaten	Secretaris / secretaresse	's-Gravenhage	West
Westland	Teamleider bedrijfs- en juridisch bureau	's-Gravenzande	West
Katwijk	Juridisch adviseur	Katwijk ZH	West
Schiedam	Juridisch beleidsadviseur	Schiedam	West
Van Heeswijk Notarissen N.V.	1 Kandidaat - notaris	Rotterdam	West
Advokatenkollektief Rotterdam BV	Advocaat civielrecht waaronder met name het huurrecht	Rotterdam	West
JS Consultancy	Juridisch adviseur (m/v)	Hoogerheide	Zuid
Tripels Advocaten	Beginnend of gevorderd advocaat-stagiaire (m/v)	Maastricht	Zuid

Achter

Kleine fouten kunnen grote gevolgen hebben. Het is een harde realiteit: als advocaat loopt u tijdens de uitoefening van uw beroep grotere risico's dan de gemiddelde Nederlander. De belangen zijn groter. De juridische haken en ogen complexer. Natuurlijk bent u een professional, maar toch kan het misgaan. In dat geval is Niehoff Werning & Kooij er. Met een beroepsaansprakelijkheidsverzekering waarmee u alle financiële risico's afdekt. Als specialist in de advocatuur weten wij precies hoe we u uit de wind kunnen houden. Zodat u zonder zorgen uw vak kunt uitoefenen.

Beroepsaansprakelijkheidsverzekering?
Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
Niehoff Werning & Kooij staat achter je.**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Zijn advocaten gevoelig
voor **argumenten**?

Een overtuigend pleidooi vóór het outsourcen van uw IT.
Kijk op www.SSHNED.nl/pleidooi

SSHNED
Stille kracht in Secure Server Hosting

Houtse Pad 4, 4911 AS Den Hout
Telefoon 088 - 002 84 50

HELDER TELECOM

“OMDAT TELECOM
NET ZO GEWOON
IS ALS WATER
UIT DE KRAAN”

MOBIELE TELEFONIE
VASTE TELEFONIE
VoIP
BUITENDIENST
AUTOMATISERING
ZAKELIJK INTERNET
IPADS & IPHONES

Helder Telecom
Schutweg 15
5145 NP Waalwijk
Tel. 0416 740 740
www.heldertelecom.nl

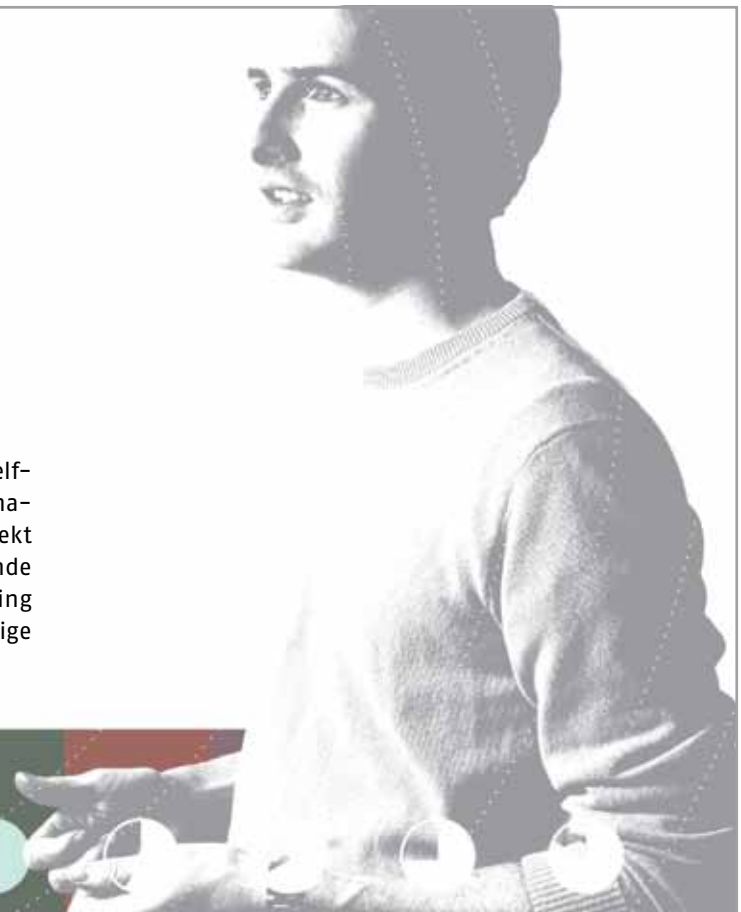
helder
telecom

ict **concept**

ALTIJD WAKKER

Kantoorautomatisering Internetdiensten Telefonie

Een grenzeloos netwerk. Snel, veilig, áltijd wakker. Als vanzelfsprekend. Succes staat of valt met een goede kantoorautomatisering. Zónder, valt de communicatie stil. ICT ConceptT spreekt uw taal waar het gaat om het realiseren van gestroomlijnde geautomatiseerde processen. Op basis van onze ervaring – ruim 15 jaar – in de juridische sector, zijn we een volwaardige gesprekspartner voor ieder kantoor.

Hoofdvesting: Basicweg 19a, 3821 BR Amersfoort | T (033) 433 01 88 | www.ict-concept.nl